

Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola Prodigi Euangelici

Quae Insolentia Peccatorvm Sev De Lvxv et Libidinibus Prodigi

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1614

[Concio] XIV. 1 Duplex via arcta & spatiosa. 2. vocis luxuria ætimon. 3. Quibus Prodigus concoxit substantiam suam ex textuum examinatione inquiritur. 4. opes hominem perdunt. 5. multum peregrinari ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55916](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55916)

luctudine frustra laborabitur. Cōpella. compellat
 Jsa. 26 Indulxisti genti Domine, nunquid
 as? Elongasti omnes terminos terre.

CONCIO DECIMA QUARTA

3. 13 Et non post multos dies, congregavit
 adolescentior filius peregrè profectus est in
 nem longinquam: & ibi dissipavit substantiam
 am viuendo luxuriosè.

3. 13 Ἐ μὲν οὐ πολλὰς ἡμέρας σωμαγαγὼν
 ἀνεώρετο. Διὸς, ἀπεδήμησε εἰς χώραν
 ἄκθ' διουχορπὶ. Ἐ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. Ἐ πρὸς
 ἀνθρώπων.

3. 13 Paucis autē post diebus collegit filius
 norquacumque ad se peruenerant. & profectus
 in regionem longinquam, & illic dilapidauit
 stantiam suam, dum profuse uiueret.

ARGUMENTVM

1. Duplex via, arcta & spatiosa. 2. Vocia
 atymon. 3. Quibus prodigus concoxit substantiam
 suam ex textuū examinatione inquititiam
 hominem perdunt. 5. multum peregrinari
 salutare. 6. Prælati præsentia subito optima
 auaritia & prodigalitate paucis. 7. Omnia
 dit Adam. 8. ut profecti sunt publicani. 9. Non
 nostra non sunt. 10. Ut dicatur peccator
 regionem longinquam. 11. Non expellat
 us. 12. Qui à Deo contingat elongari, qui
 præsens est. Regio longinqua, quid. 13. Non
 peccata, aequalia. 14. mala à peccato manant.

Mala specialia ex luxuria.

HUc utique studui, non esse prolixum, sed
 tum, & adyta parabola nostræ aperire
 nunc, quia nobis modicum superest tempus
 ad solitas ferias quæ iustitiam nostræ Academiæ
 quot hebdomadibus edicent, cogor de more
 eorum agere, & paucis quod superest prima

parabolæ nostræ quæ ad famem vsque prodigi nostri, hinc æquissimum peccati supplicium; famem, futuram, sumente Deo, porticum & introitum secundæ sectionis, totius corporis nostri conatus, protenditur, exponere. Materia hæc doloris mihi; utique qui ubi effundi rebat, macilentior, aridioruè testa: ubi vela eloquentiæ, quantulumcumque à Deo collatæ, expandere: ibi ea contrahere & reducere: ubi in stadio citatim currere, ibi vincetus pedes cogat subsistere. Fax ite Deo, ut breuitati studens, obscurus & intricatus non sim. Veruntamen solatio est, quod putamini nucus elaudatur Ilias; sub alis apis abscodatur triremis nauica suppellectili omni instructa; hemisphærium nostrum capiat oculi pupilla; in exiguo clypeo, sculpsit Phidias Gigantum bellum. & Centaurorum certamen; solatur quoque, quod pugnis ut plurimum rotabitur sit palma; & breuitas dialecticæ sit collectanea vastitati & amplitudini oratoricæ. Itaque hac lectione expendemus in quibus prodigus prodegerit substantiam suam; monstrabimus obiter, ut opes mundanæ, & peregrinationes longinquæ frequenter sint exitio hominibus: ut consultum sit subditis, non abesse procul a Prælati; exinde transitum parabimus ad publicanos, peccatores, idololatrias, hereticos, nõ eunecorū impetu, ad aptu do sed molliter hanc textus nostri partem. Dignetur que mundo edidit Verbu breuiatu nobis impetrare breuitatē, & claritatē decet. Aue Maria.

Ut sublimiter specularus est Plato hominem omnē raptari equis binis, diuersis & contrarijs: Alterum equorum, æquum, honestum esse dicens, & bonum, ex bonisque & honestis oriandum; alterum huic contrariu, atque è contrarijs ortu: per hos equos intelligens irascibilem & concupiscibilem, atque his indomitis caballis assignans aptissimu rectorē, rationē. Rheda directio molesta est & ardua, ex diuersitate & repugnantiæ equorū; irascibili quandoque gerete morē rationi thedaticæ, quin interdū superpetas ferete ipsi in prelio: rursus, concupiscibili pertinaciter & ferociter reluctate, surda stram simulante, non cedente flagris & stimulis.

Quam optimè ille idem Plato philosophus
 consiliarios geminos imprudentes, inuicem
 rios esse, dolorem & voluptatem! Vt euangelista
 Euangelio diseruit Ethuicus ille, conformiter
 etrinam D. Pauli, stantem in quoque homine
 spiritus, & legem membrorum, siue concupiscentiam
 rapientem quamq; hominem suum huc illuc, in
 piscencia vt plurimum euadente victrice!

Xenophō Vt doctus Prodicus, post eum Xenophon, in
in 2. com quutus Cicero, alijque sapienter haxerunt. Hinc
memora dolescenturienti, deliberanti super delectatione
tionū ex tionis, occurrisse biuium, ac in eo Voluptatem
Prodicō. tutem oratione fusa certatim eum ad se pellere
Cicero l. 1. nantes, montesq; pollicentes aures! Quam
Off. Bu- nē pagani illi, quos Iesu Christi cognitio non
deus, de rat, diserebant, adstruentes cum Christo
studio lit- viam: alteram spatiosam & voluptuosam, &
terarum arctam & studiosam alteram, aut salutarem, con
instituan- equaliter obuias, sed non ab omnibus & que
do. vt verè asseruerunt Herculem ingressum
Matt. 7. mitam! Nam, *Pauci qui inueniunt eam*, ait Deus
 altera verò voluptatis & perditionis trita est
 dine certatim irruentium.

Adest, qui cum cæteris reluctante ratione
 ce, rapi se patitur à caballo feroci, concupiscentia
 est, qui cum cæteris capessit monita consilium
 ptatis: adest vnus, sed rarus, sed singularis, qui
 rannicæ membrorum legi credit, quæ æquifera
 tis: qui fallaci voluptati fidē adhibet, non vniu
 modum eius quæret; qui missa arcta salutaris
 tiosam perditionis percurrit. *Multis ambulans*

Hoc loco describit Evangelista apparatus
 ter, mores post appulsionem. Apparatus, ibi
 post multos dies congregatis omnibus: mobilibus
 mobilibus, domi & ruri; id est, auctionatus est
 sa, conuasauit in vnam summam, & facultates
 suas arctis limitibus marsupij conclusit. Hanc
 ram, si in eum finem quem suadebat Dominus
 centi, dicens: *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ*

Appara-
tus prod-
gi.

Sic Eras-
mus in
para-
phras.

Antho.
de Ghy-
landis q.
3. in hanc
parab D.
Bernardi

haec pauperibus; quod consilium sequuti sunt sancti plurimi, ut primi Christiani; Maria Magdalena, Martha, Lazarus, teste Marulo; Hilarion quindecim annos natus, narrante S. Hieronymo in vita eius; Paulus Romanus: Lucia Virgo; D. Cyprianus Afer, Episcopus; S. Nicolaus Smyrnenfis Episcopus, & alij: aut cum Crate Thebano, alijsque, ut divitijs solutus, liberius philosopharetur. Nihil minus; pauperes, aut philosophiam nequidem somniarat.

Iter ibi: Peregrè profectus est in regionem longinquam. Bellè se instructum videns pennis patrijs, procul à do avolat, in salutato hospite, quod aiunt: (alioqui Euangeliista, omnia anxie & sedulo referens, valedictionis vrbis, quam incolebat patris (quod suspicaretur quis) antequam potiores vrbis partes dicebantur regiones; ad instar regionum, quæ orbem distinguunt, sed in prouinciam longinquam secessit, quærens locum & consortium se dignum, Dignum patella operculum. Id facile suspicor, primò; quia capiebat remoueri ab auribus & oculis patris, adedò ut is ne vel minimum perciperet sonum, aut vllum videret specimen perditæ vitæ quam degere mente versabat. Deinde, quia dicitur facta fames valida in regione illa, per quam in seruitutem venit miserandam: non autem in regione patriæ; cum non sit verisimile inualuisse famem in vna vrbis parte, & non potius in tota: ite se mancipasse obsequio ita fædo, non magis ad patrem rediisse, si eandem inhabitasset urbem: neq; patrem non percepisse famam profigatorum morum, & seruitutis miseræ, si vrbe non excessisset. Diceret Euangelista: Facta est fames valida in vrbe illa, & non in regione illa. Proficiscitur itaq; in regionem remotissimam. Haud malè, si ut fugaces sectaretur litteras, quomodo Plato & Pythagoras; si ut penitentiam faceret ignotus in deserto; aut quis existimet hunc perditum cogitasse de studijs aut penitentia?

Quoad mores; eos refert verbo vnico, arcana sex

Prodigij mores.

Prodigi
mores.

Luxuria
quid.

I.
D. Thom.

2. 2. q. 143.

a. 1. reff.

ad 1. Et in

quest. de

mulo q. 15

D. Bonau.

c. 9. Die

ta.

II.

Est immo

deratus

appetitus

secundu

rum.

Nau. cap.

23. conf.

num. 112.

Lauren-

tius Valla

in error. es

Antonij

Rauden-

sis sub fi-

num.

III.

III.

centa in se claudenti, quæ referare vrinam per
liceret. Evangelista: *Et ibi dissipavit substantiam suam*
Si qualiter queratis, respondeat: *vivendo luxuriose*
cundum versionem Syriacam, *Dum vivit populus*

2. Notandum hoc loco versionem vulgaram
vſurpare dictionem æquivocam, & amphibolam

luxuriose. Dico, æquivocam & ambiguam, quia
ſunt ut vocem; *luxuria* vno; alij, alio modo. S. Tho-

mas & S. Bonaventura dicunt præcipue pro
re venerea, quæ, pro omnibus, hominis animam
uat, quod forte in ea ut plurimum, & facile con-

Inde, ut denotet omnem excessum; ſicuti libidinis
tur ad omnis generis vicia connotanda, ut libidinis
vandi, libido vlciscendi; & opum furioſa libidinis

Rurſus, Laurentius Valla aſſerit dictionem *luxur-*
ſumi latine pro fornicatione: dicitque arguere
deſumptum ex primo Officiorum Ciceronis, *Luxuria*

cum omni ætate ſit turpis, tum ſenectuti ſociſſima

intelligendum de peccato carnis. Significat
prie *luxuria*, ait, nimiam profuſionem veſtium
rum, & ſimilium. Ad quod deſignandum, addi-

ceto eo loco tanquam oppoſitum: *Si autem immoder-*
atum intemperantia acceſſerit, duplex malum eſt

alterum alteri oppoſens. *Ibidem: Turpe diſſipare*

ria, delicate ac molliter vivere.

Dicunt alij, nomen *luxuria* tribui proprie
quando ſeminis abundantia, & germinis robore

ſegetes ſuffocantur. In quo ſenſu dicebat Virgilius
Georgic. *Luxuriam ſegetum tenera depaſcit*

Quomodo etiam Cicero aiebat, *Las ſegetes*

ſe frumenta: ac ab his per metaphoram tranſferri
mines, ad ſignificandum aut eorum elatos animos

Ovidius l. de arte amandi: *Luxuriant animi ro-*
rumq; ſecundis, aut profuſionem cibi, potus, veſti-

quo ſignificatu ſumit Apoſtolus l. ad Tim. 3. *Qui*
Cum luxuriant fuerint in Chriſto. D. Thomas m. q. 148.

indicat ibi luxuriam non eſſe propriam libidinis
ſed immodicum uſum, & copia rerum quamlibet
quando ſplendore & magnificentia, ut Virg. *Ad*

At domus interior regali splendida luxu.

Idem 6. Aeneid. *Epulaeque ante ora parata regifico luxu.*

Erasmus paraph. in hunc locum: *Luxus, quicquid extra necessitatem carnis impenditur cupiditatibus.*

Macrobius libro 3. Saturnal. c. 13. accipit sapiusculè pro profusione in cibos.

Prudentius in Psychomachia, & eius commentator in pugnam luxus & voluptatibus hanc significationem tribuit luxuriae.

Non patior Laurentium Vallam, virum alioqui eruditum calumniari tantopere aduersarium: & ab eius positione cauillari & Thomam, aliosque Theologos, statuantes nomen *luxuria*, sumi posse pro actu carnis.

Cornelius Jansenius Concord. in hunc locum, vult intelligi per luxuriosè maximè inhonestam Venetem: sed & omnem luxum vestium & conuiuiorum.

Quare nouerit Laurentius Valla, nonnunquam Latinos peritos, vsos dictione *Luxuria*, pro Venere.

Ouid. in 1. epist. Heroidum Penelope ad Vlysssem: *Turbarunt in me luxuriosa proci.*

Idem de remedio Amoris: *Diuitijs alitur luxuriosus amor.*

Præterea, habet textus Græcus pro dictione *luxuria* *ἀσώτος* media longa, vnde *ἀσώτης*, id est, luxuriosè, prodigè, profusè: Deduciturque Græca vox à populo dicto *Ασώτος*, mirè conuiujs & crapulis diu noctu què intendente, de quo Cicero l. 2. de finibus: *Nolim mihi fingere Ασώτος ut solet is, qui in mensam vomant, & de conuiujs auferantur crudique postridie seruisus ingurgitent.* Vnde nunc Græco omnis profligatus, perditus, scelceratus dicitur metaphoricè *ἀσώτος*, aut *ἀκολάσος*, id est libidinofus, aut *ἀνοήτος*, id est, inutilis, aut *ἀχρηστος*, id est, inutilis, aut *ἀνοήσιμος*, id est improbus, aut *μωρός*, id est scelestus.

Quod si legendum sit forte *ἀσώτος* pro *ἀσώσιος*, non tantum quantitate sed & in (potuit enim error accidisse).

Vide Aul. Gell. l. 7. noct. c. 11.

Budens in Pand. ἀσώσιος, i. prodigus, insatiabilis, luxuriosus, insolens degitator, homo nihil, nullius frugis gula lu-

Coniectura huius tres rationes.

1.

2.

3.

I. Reg. 5.

2. Par. 26.

Neem. 13.

Isa. 20.

se ob vtriusque similitudinem) deduceretur ab Asotio (vnde ex quinque celeberrimis Philistinorum; & significat à ἄσος inter alia, ignis generationis, apponitur ad vitam nostri prodigi, quem hic ignis consumens vires & facultates accenderat. Deinde, quis dubitabit invidiosos fuisse Philistæos, quibus non erat copiosus verus Deus: itaque vivere ἄσος; aut de Asotio more, lubricum esse vivere. Fuerunt quoque Philistæos idololatæ pessimi; ideoque vñs est forte Christus in dictione, ἄσος, ut concinnaretur aptius parallelum propositum ad populum Gentilem. Sit nomen ἄσος aut ἄσος, quod mihi aridet magis, ne verum pollicetur de nostro prodigo. Demum, iuxta conversiones potest intelligi in genere fuisse prodigiosum, in quo, non adeò clarum. Si sumamus Græcè ἄσος, seu deductum à populo gulæ, luxuriosæ, supra memorato, insinuat multa profuisse in lascivias & crapulam. Si secundum secundam dictionem, ab ἄσος, gente Philistinorum; & si verè dictionem luxuria, ut plurimum Theologis famulante fornicatione, ut asserunt S. Thomas & alij; & si ad logum, id est a quivocum à consilio per se sumptum, ut famosiori seu principaliori significato, ut aiunt Logographi, quoniam in Theologicis verè amur, intelligendum lapidasse facultates cum pellicibus. Quam explicationem præ cæteris amplector; quia Azotij Philistinorum libidinosè fuerunt libidinosi; & luxuria Theologis carnalis libido: & frater irritatus dixit postea carnis brans; Dissipavit substantiam suam cum meretricibus; adde, quod Comædiographo Latino dicatur prodigiosus ἀσεβής, quæ dicitio Græcis significat deditos voluptatibus gustus & tactus; intemperantes, & quod cupiditatibus imperare nesciunt.

Guilhelmus Budeus proteruum propriè significat; putat; & qui circa libidines sibi non potest temperare. Aristoteles eodem sensu quandoque accipit.

Aulus Gellius l. 19. Nocti. Att. c. 2. Et Macrobius Saturnal. cap. 2. Eos maximè qui dualibus beluorum voluptatibus ex gustu & tactu sese dederunt; gratiasque

quod vocabulis Græci appellant ἀκολάστος, vel ἀναστος, nos
 incontinentes dicimus & intemperantes. Denique,
 potior Doctorum nostrorum numerus exponit præ-
 cipue de incontinentia.

κόλασις
 significat
 Græcis
 punio, à
 priuati. 5.

Rursus, Interpretæ Syriaci, qui veritatem sensus, per
 presusè & Latinus noster, qui transtulit luxuriosè, libe-
 rum faciunt suspicandi prodigum fuisse vestitu nu-
 meroso, Neroni similem, qui veste eadem legitur nu-
 quam vltus secundò: sempiterno, & curiosè composito.
 Nec vllatenus dubitandum luxuriarum vestibus;
 quia & scortator: sunt enim vestimenta comptula fo-
 mes; & germen verù libidinis, rena animorum, vti a-
 lias ostendimus in quadam nostra tragædia, & spera-
 mus latius monstrare, Deo fauente, libello particu-
 lari super hoc, magis Theologicè. Ouid. 2. de arte a-
 mand: Ausferimur cultu, gemmis auroque teguntur.

Act. 2. sc. 2.

Omnia &c.

Decipit hac oculos, Egido diues amor.

Policraticus li. 7. cap. 4. Pythagoras Italius, matro-
 nis Crotoniorum dicebat esse luxuria instrumenta.

Suetonius in Augusto. Pompas vestium vocabatur
 Augustus Caesar insigne superbia, & nidum luxuria.

Idem in Caio Caligula, ait Caligulam deturpasse
 pulchros & comptos quoties illi occurrerent, quod
 sciret decoratam faciem esse quoddam incentiuum
 adulterij.

Macrob. l. 2. Saturnal. cap. 5. Augustum offensum
 fuisse ait, Iulie filie licentiosiore habitu.

Aliunt quidam, & aquam in magna iuba gloriari,
 caque ad luxuriam excitari, ea verò deposita luxuri-
 am deponere.

Cyrillus Alexand. de egressu animæ. Va calamistra-
 ti: ad ledendas & vulnerandas animas ad coitum, & lu-
 xuriam immunda intemperantia, verè, rete diaboli est
 calamistratio.

D. Amb. l. 1. d. e virginitate, vocat mulierem orna-
 tam, domum omnium dæmonum infernalium.

Ecl. 9. Auerte faciem tuam à muliere compta &c.
 sequitur. Et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardes-
 cit.

A a 5

Esther.

Esther 14. Esther Regina vocat signum superbiae.
Judith. 10. deceptura Holofernem ornat se, cum
ut quo nil esset potentius. *Mulier ornans se, viri
hil habentes potentius*, aiebat Iulia.

Prohibitiones Apostolorum satis indicant
possunt ornatus. 1. Tim. 2. 1. Petr. 3. Tertullianum dicit
Cyprianum omitto; qui varijs tractatibus usque de-
quentissimis rem hanc impugnarunt.

Neque dubitari potest prodigum fuisse donis
maneribus: sunt enim communiter pellices, quoniam
Gen. 38. Metram filiam The-
sali Eristhoni frequentavit nemo; qui equos, pueri
Bud lib. aliaque id genus non offeret vnionū vice, nec
de esse. Ci- in vsu. Non conuenit Laidē Corinthiā Demodocum
cero in pa- rad. 5. Vi- neq; pænitere mercatur, nisi decē mille drachmas
de apud ducentorum quinquaginta scutorum: aut secunda
Aristop. Budeum, mille scutorum monetę gallicę summa
in Pluto exequat: Iupiter non illabitur gremio Danae nisi
meretricū aureis. Non coit Iudas cum Thamar, nisi amictus
rapacita- aureum dederit. *Poscit? Dandum est*, inquit Cicero. Co-
tam tax ringas rem lubricam, viscosamque, quin ex plura
atam. reliqueris? Aut dandum, aut pollicendum.

Meretrix Ouid. 1. Amorum: *Stat meretrix certo cuius pro-*
ab are *bilis are.*

merendo. *Et miseris iusto corpore querit opes.*

Mætri- Idem 2. de Arte. *Ipsē licet venias Musis comitatus*
ces lupæ *mere,*

latine di- *Si nihil attuleris, ibis Homere foras.*

centur, Plutarchus tomo 1. Opuscul. mor. de audientia
forte à ra- Poetis, de Thaide ex Menandro: *Crebroq; postulat
pacitate & votaci- nera, simulans amare semper, nullum amat.*

tate Le- Portitorum simillimæ sunt ianua lenonia; &
ena scorti fers, tum patent, si non est quod des, ædes nō parat
hyerogli- Eccles. 7. *Inueni amariorem morte mulierem, vana
phicum, la sunt manus illius, &c.* vti que ad munera.

& simbo- Marci 6. Dimidium regni promittit Herodes,
lum forte caput Baptistæ in disco.

eadem de Etiam in castis amoribus pugnatur muneribus
causa ille Gen. 24. *Seruus Abrahæ postquam biberant car-*

cebra ar- gentaria

li, protulit nomine Isaac in aures auitas, appendentes
 ficos duos, & armillas totidem, pondo siclorum de-
 cem Rebecca munera.

Can. 1. *Murmulas aureas faciemus tibi vermiculatas*
 argento

ezech. 16. *Vestiu te discoloribus* Locus est insignis.
 Venustule ille, veni loculorum clysteres, Harpyie, &
 sanguifuge vere, emungunt & de raunt coptulos i-
 flos amafios; ad manticam, ad subuculam dorso sub-
 ligatam, eorum res reducant. Mirum, tunc non exor-
 quere plura, quando quide non adeo prostituant cor-
 pus voluptati viroru, vt passim animas parnis eternis.
Quam commutationem dabit homo pro anima sua? in-
 quebat Dominius. Poruit itaque dissipasse substanti-
 am in donis & muneribus.

Ac quoniam meretriculatum animos nil mouet vt
 symphonia, quis ambigat multa prodegitte occenta-
 tionibus diluculo, tripudij, laruationibus: &c.

Præterea, si venereus fuit, vt communiter hic lo-
 cus exponitur, in speciem præsumi potest luxus epu-
 laru & conuiuio ru, vt mox dicebamus, ad dictione
 quos: vulgo enim fertur, post epulas, chorea. *Pascitur*
libido conuiuijs, nutritur delitijs, vino acceditur, ebrietate
inflamatur, ait d. Ambrosius. Quare, quicunque author
est comedia Gallicæ de prodigo, optime inducit in-
strui lautè mensa patentè, priusquã libidinè expleat.

D. Hieron. l. 2. in Iouinianum, *Venter pinguis facile*
despumat in libidinem.

Idem tomo 1. ad Furiam, de virginitate seruanda.
Non Atnai ignes, non Vulcania tellus, non Vesenus &
Olympus tantis ardoribus astuant, vt inuitiles medulla
vino plena & dapius inflammata

Idem ad Amadum. Pro ordine membrorum est ordo
 vitiorum, & venter astuans mero, &c.

F. Thomas Cisterciensis in cantica, in illud, *Equita-*
tui meo &c. Luxuria curru habet quatuor rotas: vètris
ingluuiè, coitus libidinè, vestiu mollitiè, otij, soporisq; reso-
lutionè: trahitur duobus equis prosperitate vite & abun-
dantia rerum. Hi duo præsidant auriga, ignauia corpor,
infida securitas &c.

Gen.

dican-
 tur me-
 trices.

Plaur.

Bacchid

O hara-
 thru, vbi
 nunc es,
 vt ego te
 vsurpem
 labens.

Quasi di-
 cat mere-
 tricem
 gurgitem
 pecunia-
 rum.

Luca 12.

Gen. 19. Filiae Loth patrem inebriant ut velle possit.

Exodo 32. Sedit populus manducare, & surrexerunt ludere.

Ephes. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

Prouerb. 20. Luxuriosa res vinum

Ouid. 2. de arte. Vina parant animos: faciuntque uoluntates aptos.

Jdem 2. de remedio: Vina parant animos: Venere.

Terentius in Eunucho. Sine Cerere & Libere fruges non crescant.

Venus.

Ladem in Eunucho act. 5. scena 4. Meretrices...

... Dum foris sunt, nihil videtur mundus.

Nec magis compositum quicquam, nec magis loquax.

Quae cum amatore suo cum coenant, liguriant.

Valer. Max. 1. 2. cap. 1. Proximus à Libero patris temperantia gradus ad in concessam Venere esse censetur.

Prouerbiu vetus. Nunquam fames adulteria peruenit.

Aristoteles in problem. sect. 20. reddit rationem cur Venere cupiditatem accendere possit vinum, & addit. Quare non ineptè Venere inuictam Baccho intumant. Et sectione 10. Venus comes satietatis.

Omnia plenitudo quaerit exitum.

Vbi peruenisset in regionem longinquam, ubi perperit substantiam suam viuendo luxuriose: Zap, dicitur optimè textus Graecus: id est viuendo vita brutiorum, non humana & rationali; lateribus suis, dextrorsum, sinistrorsum, iunctas habens Laidem & Thaidem. Vt amasias in sententiam suam pertraheret, pompam ostentabat. Aduocat pannarios, solidarios venditores, sericarios, à capite ad calcem nouis instruitur, & dornatur, comitur; nihil desideratur eorum quae ad libidinem faciunt; perducuntur irritamenta luxuriae, exquisita pretio, noua specie infinita numero, vt reuocentur alternatiuè: Decipit hac oculos, Aegyda dicitur in mor. Hac irretiuntur. Ibi, vt res pro voto succedat, dissipat.

Ouid. 2. de arte amandi.

dissipauit facultates in cupidines, amafias donando stolis exquisitis, Damascenis, volutaris, Melitenfibus, galericij ab exteris petitis nationibus, inauribus, armillis, corollis, torquibus, mureaulis, annulis, gemmis, iocalibus pretiosis, vniuersis quæ ad maadum muliebrem desiderantur; denique ijs omnibus quæ expeteret earum animus; indies maiora pollicens: *Muranulus aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Ibi dissipauit omnem substantiam suam.* Ibi, meretricularum sollicitaturus mētes concoquebat substantiam, aulædorum, cantorum, cytharædorum stipatus choro, *Prospiciens per cancellos, stans post parietem;* qui diluculo ostium amicæ occurrentem, qui amores, languoresque suos voce & manu emodularetur; ipse fingens tripudia, choreas, luctas; exsiliatus, saltans, crura in sublime iactans. Ibi, vniuersa profundit in epulas; circumducens parasitos illos, questores cænitationum, lutrones, per quos demum quo deuenit, deuolueretur: in conuiuia amafiolis parata, in canaculo, in dumetoso tuguriolo, domi, ruti, a meridie ad mediam noctem; de more Neronis: *quis scitabat inter scortorum, ambubaiarumque ministeria meridie ad mediam noctem usque.* Denique, prodigus ille, induebatur & induebat suas purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide: præter aurum, serica, byssum circum se & suas splendebat nihil, magis epularis cuique omni hora patebat.

D. Bernardinus Sen.

Luca. 16.

Sophilus apud Athenæum libro 3. *Lasciuiebat de voratis cibus, quatuor fortassis elephantorum.*
Eccl. 1. *Omnia quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, nec prohibui cor meum.*
Quid l. 3. *Fastorum. Inuenias, illic qui Nestoris ebi- bat annos;*

Vide Laungem in theatro de tribus compotribus.

Qua sit per calices facta Sybilla suos.
Danielis; In conuiuio Balthasar vnusquisque secundum suam bibebat ætatem. Ibi, ibi, in eiusmodi luxu dissipauit omnem hereditatem. Qui descendens ab Ierusalem in Jericho incidit in latrones, non fuit eo pauperior & magis nudus; non tot absorpsit ra-

Ad numerum bibentes Annæ perennæ sacrificabant.

tes charibdis vorax; non tot absumpsit barathrum
Atheniense noxios; quot emunxerunt meretricios
reos in eiusmodi luxu. Cupcta absorpta sunt; iusti
ipsi est alea; perierunt vniuersa; non naufragio, non
gritudine, non sinistro casu, sed *vinendo luxuriando*.

4. Quid ageret aliud adolescens præceps, facinor
sus, procul à patria, sibi magister & pedagogus, frater
remisso à pluribus ad malum sollicitatus, a nemine
cohibitus, a patre remotus, cuius aspectu solo reos
potuerat ad meliora, multis spatijs distans à huius
cuius exemplo honestiora didicisset: itaque hic, vti
in speculo pellucido percipitis, vt opes libertate
paræ, sint hominibus exitio. Equidè, di ste adunat
mos humanos, quomodo humore putulèco intumescunt
vlcera; audent per illas omnia: dicitur enim dicitur
à Diuus, nam qui diues est quauis Deus nullo ingenio
videtur, teste Varrone. *Diues sum, & nullius ego*, ut
quidam in Apocalipsi. Deinde iuges opulentia
delitiæ inuitant ad malum, & naturam accendunt
ruptam. Nec datur crimen atrox, quod non patitur
pecunia. Denique, redimitur flagitium omne, tur
quæ nummis. Hinc nuperis diebus dicebantur
bis diuitiæ, optimè, *irritamenta malorum*. Id iustis
tum volebat Plato, qui à Cyrenæis, Græciæ populi
rogatus iura, legesque dæc, quibus Remp. regere
spondit; arduū præcepta dicere ciuibus proleptis
& opulentia diffuencibus. Voluite præcorum man
menta, occurret subinde opulentiore ciuitate
stu, pompa, voluptate valuisse: occurret iniqua
fames, meretrices lautis ciuitatibus natas, aut in
tis, locupletibusque vrbibus corpora in quæ
prostituisse. In quorum fidem Alexandria, Cyprus
Corinthus, ciuitates opulentæ, luxui & voluptatibus
ditæ fuerunt. Quorsū fertur *Alexandrina delitiæ*. Quo
sibi vult, *Corinthiarum*. Cur dicitur Venus Cypria?

Diues vn
de dica
tur.

Apoc. c. 3.

Vide Vo
later. l. 9.
comm.
sic vlti
ma.

Iustinus lib. 8. ex Trogo. *Mos erat Cyprijs cor
ante nuptias statuis diebus dotalem pecuniam qua
ras in quaestum ad litus maris mittere, pro reliqua
cicia libamenta Veneri soluturas.*

Coriothus tam fuit enervata delitijs, vt Veneris templum habuerit vbi mille circiter elegantes meretrices paratae erant venientibus se prostituere, quorum famosissimi erant, Lais, Thais, Leena, Phyne, Sicyone, &c. Erat autem Corinthus vrbs Achaiae ditissima, omnibus rebus abundans, quae & placere possunt, & fastidientes allicere.

Quapropter, prudens ille Imperator Marcus Aurelius, morti vicinus, subuerebatur filium Imperij haeredem rerumque suarum instituere; ne forte istis perverteteretur; quod regulariter euacare nouerat.

Ven. Beda l. 1. cap. 2. super Esdras tomo 1. Familias res est humanum cor opibus ac libertate dissolui, a- rumus vero ac paupertate, ad semetipsum recolligi.

Joannes Salsibriensis lib. 1. Pollicet. e. 1. Nouarum virtutis prosperitas beatulis suis applaudit ut nocent.

Seneca l. 5. epist. ep. 99. ad Lucillum: Sic segetem nimia sternit ubertas sic rami onere franguntur sic ad maturitatem non peruenit nimia facunditas. Idem animis quoque euenit quos immoderata felicitas rumpit, quae non tantum in aliorum iniuriam; sed etiam in suam vertuntur.

D. Aug. tomo 5. l. 2. de Ciuit. cap. 18. Scipio Nasica ad reprimendam nequitiam, seruandosque mores optimos, vt metu vitia cohiberentur Carthaginem nolebat euerti.

D. Chrysostomus homil. 7. de poenitentia Opes sunt schola malitia.

C. Crispus Sallustius in bello Jugurth. Discordia & auaritia, atque ambitio, & cetera secundis rebus oriri sunt mala, post Carthaginis exitium maxime aucta sunt.

Franciscus Petrarch. l. 1. de remed. vtriusque fort. dial. 53. Nimia opes non modo singulorum hominum sed populi Romani corruerunt mores, miramque eximiam fregere virtutem, qui tamdiu clarus, & tamdiu iustus neque integer, quamdiu pauper fuit.

Cum Constantinus Imper. Ecclesiae Dei opes & imperium dedit, audita est vox: Hodie infusum est venenum in Ecclesiam.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Ouid de remed. Non habet unde suum paupertas patiat animum.

Pelagia
Antio-
chena.
Thais
Meandri
quastum
faciebat
Athenis.

Thais Pa-
maij Abb.
in Eryp-
to que-
stum fe-
cit.

Diuitia
fomen-
tum libe-
ditia.

Disq

Diuitijs alitur luxuriosus amor.

Idem. 2. de amore. *Luxuriant animi rebus pleuribus secundis.*

Deuteron. 32. *Impinguatus est dilectus & recalcitavit: increffatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Dominum factorem suum & recessit à Deo saluatore suo.*

Item. 5. *Incrassati sunt & impinguati, & prouerunt sermones meos pessimè.*

Ibidem. *Saturavi eos & machati sunt, & in domibus meretricis luxuriabantur.*

Ezechiel 16. *Hac fuit iniquitas Sodoma, superbia, turritas panis, & abundantia, & ocium ipsius & gloriam eius: & manum egeno & pauperi non porgebant.*

Michæ. 6. *Diuites eius repleti sunt iniquitate.*

Pfal. 72. *Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum.*

Pfal. 55. *Ab altitudine diei timebo.*

Eccli. 21. *Domus quæ nimis locuples est dominabitur superbia.*

Vide Augustinum serm. 29. in illud. 1. Tim. 6. *Diuitibus huius seculi præcipe &c.* Et Chrysostomum in 5. homilia 2. ad Antiochenos in idipsum.

Eccli. 31. *Multi dati sunt in auro casus, & facta est in specie illius perditio illorum. Pro quo alij clarius verunt: Multi propter aurum ad casum dati sunt.*

Luca. 16. vocat diuitias Christus *Mammona iniquitatis, non temerè.*

Marth. vocat spinas, quia spinæ fecerunt colubis diuitiæ vitij, nomen affine est vitij & diuitij.

3. Regum. 12. *Ieroboam regnum adeprus infidelitatis, conflavit vitulos, &c.*

2. Paral. 12. *Cum fuit roboratum regnum Roboam, ipse dereliquit legem Domini sui, & omni Israel cecidit.*

Ibidem cap. 26. *Ozie cor eleuatum est in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum; roboratum scilicet diuitijs regno.*

Allegoria. 2. Reg. 1. *In montibus Gelboe interierunt nobiles Israel, id est, in prosperis virtutes collapsæ sunt.*

4. Regum 5. Naaman diues, sed leprosus, diues vitiosus.

Similia. Magna tranquillitas in medio mari, signum magnæ procellæ.

Luna non patitur eclipsem nisi cum plena est; nec homo deficit à bono nisi plenus diuitijs.

Luna quo plenior, eo à sole remotior: homo sæpe à Deo alienior quo ditior.

Sensibile, vel sensatum, vt loquuntur Physici, nimis vehemens, nocet sensui; ita sol nimis prosperitatis mentem excæcat.

Equus quo pinguior, eo in fessorem ferocior: ita diues paupere ferocior, Deum quodammodo à mente excæcat, ac deturbat.

5. Amplius, audientes prodigum nostrum ibi ibi, in regione longinqua, abligurijss: substantiam, non percipitis longas peregrinationes in remotas prouincias

per tamque exito esse? Concedo, cum Plutarcho, locum non adimere probitatem, prudentiam, virtutem, & vt ait Democritus peragrations regionu frequen

ter docere frugalitatem; opus est quandoque ad verum experimentura, & sub magistris insignibus operam dandam, cum Platone & Pythagora suscepta profes

sione ad exteros persequi literas fugaces: Nihil dulcius, quam scire profusus omnia: noui Homerum cæcum peripicacem, tentare prudentiam ab itionibus ve

nite rationem non asigando aliam consultissimæ prudentiæ Vlyssis, quam quod πολυτροπος esset; quod viginti annis vias multas peregrinaretur, multos

tem obseruasset mores: πᾶλλον ἀνδρώπων ἰδὲν ἄντα κὶ νόον ἔγνω.

Qui mores hominum multorum vidit, & vobes. Non ignoro inertes, & stolidos haberi eos qui in cineribus desides nunquam gremio excleserunt in a

terno; nunquam foci patij fumum miserunt; cuiusmodi Plutarcho sunt, οὐκ ἔστιν ἰδὲν ἄντα κὶ νόον ἔγνω. Plutarcho sunt, οὐκ ἔστιν ἰδὲν ἄντα κὶ νόον ἔγνω.

nou quales matronæ vult esse Paulus, sed custodes ignaros & desides: Quandoque consultum Tholozæ, Pictauij, aurel. Parisijs legibus nauare operam: atque

Plut. l. de exilio. Democritus apud Stobæum ser. 38.

Philostrophus edidit libros octo de uisio quentibus litteras per orbem terrarum. Senarius, prou. ex Cicerone l. 4 epist. ad Atticum epist. Delectantur ne. Hom. vers. 2. Odyss.

B b a profe

*Morat in
art.*

*Plut. to. 1.
Vit. in Ly.
curgo.*

*Ioan. Boe-
mus. l. 3.
de mori-
bus genti-
um c. 3.*

professionem instituire non est per se malum, verum
tamen per placet summè prudentiæ plena lex legum
Lacedæmonis qua prohibebantur ciues profectio-
exteras prouincias, signanter A siam, vtiq; effren-
natam, delicijs & voluptatibus dissolutam, exen-
nes Lacedæmone excluderentur, quibus non ali-
res momentosa, seu vtilis; inhumane si hospitijs
spectes, prudenter si intentionem: minime, ne fore-
teri imitarentur suæ Reipub. formam, aut viderentur
ab eis discederent (vti falso criminatur Thucydides)
veritus ne sui ad externos proficiscentes, reuocentur
Rempub. ritus nouos, & mores inuitatos, ne quæ
ex consortio exterorum sui incipere quid hanc
insuper quia nouarum rerum semper aduehant
piam aduenæ, quibus alterantur iudicia & consuetu-
mana, vnde varij affectus, varij conatus; & ad hanc
batio harmoniæ Reipub. Ipse Homerus in Odysseæ
cero, Seueca Philosophi graues, suadent munit
turnas, frequentes sue profectioes.

Homerus Odysseæ. 10. *Nis miserabilius quam in
de vagari.*

Idem Odysseæ. 6. *Tu quoque amice domo diuturno
esse caueto*

*Rebus, itemque viris, intra tua tecta relin-
Cicero lib. 2. famil. ad Marc. Cæl. Omnis per-
tio obscura, & sordida est ijs, quorum industria
potest esse illustris.*

Seneca in epist. *Parum cerè prodest homini
curiosè lustrare regiones & prouincias, videre peregrina
ac barbaras gentes, horrenda nemora, opacos sylvas, im-
sopiosos flumina latissima cernere, quomodo Nilus quæ
vnder, quomodo Tygris per longa spatia occultatur. Na-
tam quidem curiosus opem iste excursus affert. Vt
ius ipsa est exquirenda summa indagine, atque ex-
da. Neque ego cum ipsis sua serim; vt enim miramur
triæ natiuum dulcorem, quam non nisi ægè mutamur
de qua Ouidius 1. de Ponto 4.*

*Nescio qua natale solum dulce sine curam
Ducit & in memeros non sensit esse sin.*

CONCIO DE CIMA QVARTA. 387

ac quod peregrinatio sit quasi lustralis vita, penaque
 civilis; si meministis verborum Domini ad fratrici-
 dam Cain; *Vagus & profugus eris super terram*; quam sa-
 ne multam haud remittit ille, *Ecce eijcis me &c* quæque
 nunc interrogatur in piacularem peccatorum poenam: vt
 sicam istiusmodi institutum redolere exploratorem
 tartareum, qui in Job de se dicit; *Circum terram &c*
perambulavi eam: quod potissimum me mouet vt cun-
 ctos absterream, argumentum est, natura nostra pro-
 clivis ad mali emulationem, quod in exteris aduerse-
 ritus. *Muldo acrior est memoria in proborum quam bo-*
rum, inquit Cicero: Deinde quia receptissimum est
 nobis proverbium istud, vt imitemur turpia. *Dum fue-*
ris Romæ, Romano viuito more: similiter Menandri ada-
 quam probatum: *Conuenit sane peregrinum prorsus ac-*
commolare se civitati: amplius; non petimus Romam
 frequenter, aut alias regiones studio proficiscendi, sed
 vt cuncta liberius liceant remotis à conspectu pater-
 no. Si querat à Romipetis istis.

Et qua ranta fuit Romam tibi causa videndi? Si vera
 fan velint dicent, vt quidam, inuitavit libertas. Deinde
 etiam si studio libertatis non instituat iter ad remo-
 tas gentes; nihilominus ipsa non quaesita sese ingerit;
 ingesta, inducit constantissimum quemque vt patret,
 à quibus alioqui abhorret. *In externis locis minor est ad*
facinus verecundia; inquit Cicero. Nil sic pertrahit ad
 malum, quàm quod animo & ore voluebant infidiato-
 res senes pudicitie Susannæ; *nemo nos videt*. Adde, quod
 ipsi viantes haud parùm sint sibi ignominia, de quibus
 merito suspicari licet, aut infamiam, aut exilium, aut
 fugam, aut conatus seditiosos, *Exploratores estis*: aut sane
 onerosos, perditæque vitæ esse. *Quibus domi nihil boni*
vsui est, dulcis est peregrinatio, ait Plutarchus. *Quin, o-*
lim, metretices dicebantur peregrinae teste Donato.
 Terent. in Andria: *Adone est demens experegrin-*

Eccl 29 *Minimum pro magno placeat tibi, & impro-*
perium peregrinationis non audies, ait Scriptura. Nec i-
 deo vitupero peregrinationes deuotas & piaculares.

Gen. 4.
Iob. 2.

1.

Cicero pro
Flacco.

2.

3.

4.

Cic. 1. 8. sa
mil ad
Mar.

Dan. 13.

5.

Gen. 42.

Tertis adueniat Iſraelitica gens ſuo diſpendio, quorum malum inuehat nationis cum natione commiſſio; quæ quia aliquamdiu Aegyptijs idolorum cultibus conuixerat, in poſterum idololatram non modo redolebat: quia Jebuſæos, Pheræos, & eiufdem nationis gentes perpeſſa eſt in terra promiſſionis præter Dei conſtitutionem, vt emolumentum ſibi ex veſtigalium penſione accederet, demum ſe, ſuaque perdiderunt, dicente Vate. Pl. 105. *Et commiſſi ſunt gentes, & didicerunt opera eorum, & ſeruiert ſunt ſub iugibus eorum: & factum eſt illis in ſcandalum. Et commiſerunt filios ſuos & filias dæmonis. Et factum eſt illis in ſcandalum.*

Alexandrum perdiderunt delicia Perſicæ. Anperprocul contingat vagari, vnde tibi chariſſima patria integerrima pridem, ſyncera, vniſormis, vnde tibi ſerietas iſta? Vnde tu pantherina magis, & diſtinctioris leopardi: vnde nunc idiomaticè, & mente ſua perfida, vt Gallus rebellis? vnde *Punica fides*, *Punica fides*, tibi nunc adapretur? vnde peieratione, blaſphemijs, excreatione tota Gallica, aut Scotica? Garulone, & ventre vorax, inſatiabilis, Germana? Lumbis renibus, omnino lubrica, Hispana, forte Itala, nouit? auertat Deus? Quis te fide penitus Aoplaſeſtu, ira, odio implacabili, immuti, immiſericordiam Italam? Irreligione, impietate, irreuerentia ad ſacerdas Hibernam? veſtibus Protheum, inconſtantibus cornicem plumis volucrum omnium inſtructam penis, hodie Hispanam, cras Francicam, galero, cellataque. Ecquis te redimiculo nunc Alenconiam, nouebergeronem. Toga Florentinam? Mulis Venetam efficit. Non dicetis, ſed Vates: *Commiſſi ſunt in orbem & didicerunt opera eorum.* Inſula eſt in urbem & orbem ſtrum peregrinitas. Commixtio Celtum, Germanorum, Italorum, Hispanorum, Albanorum, Iſlandicorum qui vndeque in medio tui confluxerunt, ſicuti in ſcandala nauis, aqua aut colluione urbis; te ſimilem omnibus effecit. Conſortium cum extetis nationibus monſtrum te exiguum, inò prægrande in natura.

tit. Quemadmodum chamelæon, lacertæ haud adeo
ab similibus, colorem variat, oculis, cauda, corpore toto, l. 2. hist. a.
quotiescumque noui occurrunt, obijciunturue, uti n. m. c. 11.
adstruunt Physici. Ouidius 15. Metam. Id quoque quod Senec. l. 1.
uentis animal nutritur & aura, quest. nat.

Protinus assimilatur, tetigit quoscumque colores. Aul. Gel.
Plinius lib. 8. cap. 33. Mutat colorem subinde, & oculis, l. 10. noct.
& cauda, & toto corpore. Ita, ea est humana fragilitas, cap. 22.
ut moribus exterorum cum quibus habet commer- Plut. l. de
tium se cõformem præbeat facilè. Tangereturne pix, indust. a.
inquinamento procul? Gypso cibos condias, non iusti- nimal.
citus? Jgæm accedas propius non comburendus? Solin. cap.
Iacolas terram Hus cum sceleratis & facinorosis, ser- 37.
uata probitate cum Job?

Plato 5. de legibus: Dum qui se improbis commiscuit
necesse est eadem pati & agere, que tales agere & loqui in-
ter se consueverunt.

Exodi 4 forte hoc ipsum indicabat manus Moysis,
que sinui inserta, sana; exerta, conspiciebatur leprosa?
Huc ne spectabat Seneca. cum diceret; quoties con-
uersatus fuisset cum hominibus se minus hominem
redijisset Speculum crystallinum, etsi splendidissimũ,
tandem primam deperdit speciem communiter vsi-
tatum. Optimus Planetarum non assequitur effectũ
bonarum influentiarum, sed quasi malignus efficitur
corporibus, si cum altero noxio concurrat.

Memineritis Dinam natam Jacob haud bona di-
diciſſe in ea quam suscepit curiositatis ergo profe-
sione: Sabinis malè cessisse curiosam excursionem
Romam, studio nouæ videndæ urbis & spectaculorum.

Orbem ex libris, tabulis cosmographicis, & hydro-
graphicis ediscite, sine discrimine vitæ, & morum pro-
porum, si orbis appetitis cognitionem:

Tutius è tabula pictos ediscere mundos.
Deinde, tanti non est æstimanda scientia, ut corrup-
tionis periculo ea sit comparanda, Quo excurrere a-
nemus, qui sumus ipsi egregius paruus mundus?
Quorsum tot sulcare campos, tot æquora nare? Im-
moti loco, nos ipsos non exeuntes possumus à nobis

Vide Art.
l. 2. hist. a.
n. m. c. 11.
Senec. l. 1.
quest. nat.
Aul. Gel.
l. 10. noct.
cap. 22.
Plut. l. de
indust. a.
nimal.
Solin. cap.
37.

lob. x.

Tit. Liv.
decades l.
1. Plut. 10.
1. Vit. in
Romulo.
Ouid. in
fastis.
Propert. l.
20.

Arist. 8. plus mira speculari, ediffere que. vt enim ait S. Ang^l
Physic nus, nulla maiori voluptati est, quam suis plus sco
D. Aug. l. tia. Hinc Chilon ille Lacedæmon inculcabat cre
de Spir. 5 Nofce teipsum. Hinc prudēs antiquitas charactere
littera. reo in scriptam voluit sententiam frontispicio fuit
D. Bern l. pollinis Delphici. Certè vt vera dicamus, homo nec
de cōfide. ararium & thesaurus rerum sublimiū. Si figurat
rar. ad Eu etes, solis inter animantia habet erectā, ad nutu
genium. ramidis, aptā inspiciendo celo. Si formā, sine anim
Idem ser. est patriū potissima: est sanctissima Triadis cōspic
36. in Cāt. cōcinnā, vnionē, rēperatūe mixtionē quatuor
Hugo de nantiū elementorū, si cōiunctionē corporis & an
anima de mæ, quid propius diuini? Operationes, ac tē, in dō
necessaria am, inuentiones hominū si consideres, ipse rapti in
sui cogni sim potest ab ingenij sui acritate, & inuentionū
tionē vi titudine, ceu alter Pygmalion à statua quā sculpsit
doantur. Obambulate per otii viatores, qui dicitis, ad cōspic
Item Ma dū, longū iter ad magnas proficisci cogor. Achil
crobius in peragrate paruū hunc mundū viuū; plura inueni
form. discenda quam capere valeatis, siue vt excellen
Scipion. seu, vt miserum, ad vestri humiliationem speculari
c. 11. Et l. 1. vniuersa cōtinentur hac epitome, Videre vofmet
Sac c. 6. ait S. Iohannes Reuertere, reuertere Sunamita, reuert
Ludou. reuertere vt intueamur te His immorans, haud facit
Vines in in peccata tuas, in qua iter agens.
c. 1. l. 18. *Job 5. Vifitans speciem tuam, non peccabis.* Est aut
de Ciuit. vifitare speciem tuam, seipsum cognoscere.
Iuuen sa 6. Adhuc aduertendum; vt videntur diuturnæ pro
17. 11. Pi ctiones, id est, ne parētes ferant liberos procul exage
cus Mir l. ri; aut ipsi parētes & Prælati suos mittant externos pro
2. de mor ag: adō nationes, patris absentia haud infimā peccat
te Christi, nis prodigi existisse causā. Dici nō queat quanta pro
Ex propria sit liberis paternus cōspectus. Quēadmodū, patris
cogitanda habere Deū specularē omnium nostrorū operū, et
c. 5. post D. fionū acie auocando quoque à malo: ita proles
Amb. ne subditus, corā patre, vel Prælato stat. Imò dubitē, et
gat illud magis nō contineatur præsentia patris, quā imagina
esse Thā tionē præsentie Dei. Nullū sydus firmamento altiss
letis aut non excedit multū quantitate, magnitudinem lunæ
Chilonis, attamen luna illa vnica & minima dominatur ceteris

CONCIO DECIMA QVARTA. 391

bus in hæc inferiora, quam reliqua astra cuncta simul sumpta, ob maiore vicinitate lunæ, & nostræ. Sic; quæ sunt in infinitum maiori digna reuerentia, Prælati adstantia: quia verò magnus ille Deus inuisibilis est; hic sub aspectu cadit; adeoque videtur ille a nobis magis remotus; hic vero propinquior; sit ut plerumque præsentia superioris & conspectus paternus plus roboris habeat regèdis subditis, præsentia Dei: Absente Moyse, lasciuir populus, & vitulum aureum coluit. Mox ut patrifamilias agro excessit, superiecit bonæ sementi lolium inimicus homo. Exclamat

fact. 2.
Job illi
cap. expo-
nit 2. 10.
Cant. 6.
Parentes
et prælat
præsentia
vtilis gre-
gi.
Exod. 32.
Matt. 8.

S. Paulus Act. 20. Ego scio, quoniã intrabunt post dis-
cessionem meã lupi rapaces in vos, nõ parcentes gregi? Qua-
propter vigilate parentes, excubate Antistites: nun-
quã declinet a grege lumina. Vigilare, pretiosa enim
vobis sunt cõmissa: vigilare muneris vestri est. Ipsi e-
nim perugilant, perugilare debent, inquit S. Paulus.
Dracones perugiles custodientes poma aurea.

Heb. 13.
Ouid. 7.
Metam.
Cant. 3.

Si lectulum Salomonis sexaginta fortes ambie-
bant ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios &
ad bella doctissimi, propter timores nocturnos; cu-
stodiendis animabus, veris lectulis & thalamis Jesu
Christi, qui plusquã Salomõ, quas stationes nõ serua-
bitis, quas nõ admouebitis custodias? Existimatis sine
causa morali virginẽ mira metamorphosi transfor-
matã, traditã custodiæ Argi, cui caput centrum oculis
circumcinctũ, quorũ bini & bini alternatim sopiebã-
tur; nonaginta octo reliquis vigilantibus assidue?

Quidius i. Metam. Cetera seruabant, atque in statio-
ne manebant.

Confiterat quocumque loco spectabat ad Io.

Anie oculos Io quamuis aduersus habebat.

forte, quia inuigilandum super te, õ chara iuuentus,
nunquã a cõspectu vigilũ es dimouẽda? Quia nõ per-
mittenda diutius morari apud remotas Gentes cum
prodigo? Quia custodibus tuis nõ procul a te recede-
dũ? Hinc arbitrer Cõcilio Laodicẽsi restringi & coar-
ctari peregrinationes, Clericorum, laicorumque.

Concil. Laodicens. cap. 43. Et habetur 3. parte

Decretal. de Consecrat. dist. 5, num. 36. edit. Jac. Phe-
ni: Nō oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos pro-
ter iussionem Episcopi ad peregrinandum proficisci. Ita-
cum etiam sine canonicis litteris, id est, formatis, non
non oportet alicubi proficisci.

D. Gregorius l. 5. epist. 123. Athen. subdiacono
uenit ad nos Pigmeneum Amalpitana civitatis Epis-
pum... foris per diversa loca vagari: idcirco hoc ius-
thoritate precipimus. quatenus hoc de cetero sum-
praesumat: sed in Ecclesia sua sacerdotalis numeri
Etc. Sit satis de peregrinationibus noxijs, ad regnum
regrediamur.

7. Dissipavit substantiam suam, vivendo luxuriose. Tu-
tus noster Latinus vtitur dictione de vorante et
prodigalitate, ac si diceret: multam prodige

Laur. Val men vera dicit Valla, quod exortia in opus qua dicitur
la l. 13 ele- dunt à nomine, habitationem siue vehementius dicitur
gant c. 23. que significant, & affectionem. Quia vero Graeci et
plex positum *αρωλος*, non vigebo ulterius, fuisse
dici vixisse prodige. Audita hac dictione, luxuriosus
prodige, expectatus a me, haud ambigo, futurum
cursum super prodigalitate, nec non in iurum, di-
tias tibi & porus, quem sectamur sustentando cor-
ri: votis satisfacere, ni temporis obitarent angustie
neque deerant quibus hanc concionem praesentem
illustrarem; ast cogor ad tria verba materiam cogere,
quo per orium liceat de alijs prodigis in hoc acco-

Prodigali bratis nonnihil differere, itaque obiter dico prodige
tas adole- litarem adolescentibus vitium proprium: tum quia
scensibus ijs minus est opus ope, quae sine peculio non obtine-
propria: tur, quam senibus: tum quia viribus freti suis, sicut
avaritia novas facultates acquirere se posse: avaritiam senibus
senibus. maculam propriam.

Terent. in Adelph. act. 5. scen. 8. Vitium communi-
omnium est

Quod nimium ad rem in senecta attenti sumus.

D. Hieronymus epist. 47. Cum omnia vitia in senecta
Arist. l. 4. ne senescente senescant sola avaritia iuvenescit. In iis
Eth. c. 2. stoteles: Et senectus omnis, & imbecillitas omnis ex avaritia

efficit. Corrigibilis est iuuenum profusio, ast incurabilis senum tenacitas. Decrescit adueniente senectute prodigalitas, que timiditate quasi ense ingulatur; adde quod deficientibus ex nimia effusione facultatibus necessum non prodigum esse; sicuti subtracto ligno necessario deficit ignis: senex verò auatus, quo senior, eo timidior; quo timidior eo magis augetur auaritia: plus congregat, plus augetur thesaurus: & quo hic magis augetur, eo seuiori torquetur fame.

Iuuenal. satyra. 14. Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit.

Et minus hanc optat qui non habet.

Præterea, habitus senectutis tenacis firmitus, altius que inherens quam iuuentutis prodiga, difficilius excutitur, & excuti potest. Hinc de prodigo insit Aristoteles: Cura, diligenti quæ adhibita, ad medium, & ad id quod oportet tandem deuenerit: ut illiberalitas ac auaritia, incurabilis est. Vitiosa prodigalitas in iuuentute: vitiosa auaritia in senectute; amplius, digna excipi cæchinis. Quis non rideret peregrinum eo plura ad ier quærentem quo propius ad optatum finem accedit?

Cicero in Carone Maiore: Auaritia senilis vituperanda est maxime. Potest enim quicquam esse absurdius, quam quo minus via restat, eò plus uitæ quærere?

Profusio iuuenum abutitur facultatibus, & muneribus à Deo acceptis, tanquam meretricibus, prostituendo ea vniuersis, vbi aiebat Socrates: senum parcitas ea vincula custodiæ arctæ tradit, vt nihil gignere queant. Opes iuniorum sunt ad instar sicuum nascentium in crepidine montium, ait Crates; quarum commodam non hominibus, sed coruis & miluis cedit, id est, à Iurconibus & scortis signantur: diuitiæ canorum sunt similes pomis, & fontibus Tantalii, nec ipsi, nec alteri cupiam in cibum, potumue cedentibus. Adolescentium opes, simul & semel sunt voluptati, & delitijs; vt aliquando insinuabat Diogenes, perens à prodigo quodam decem scutorum munus minam vocant: quærente autem hoc cur tantam flagitaret

Bb 5 sum-

1.
2.
3.
4.

Prodigus ab ante & eg. sta. te facile curari potest: auaritia incurabilis est.

Arist. 4. Ethic. c. 2. Antipostis.

1.
2.
3.
4.

*Laert. de vitijs Philo-
soph. l. 6. in Dio-
gen.* summam; qui ab alijs tres asses exigebat: quia, inquit, ab alijs spero in posterum accipere quid, à te nihil. Num, nullis visibus aptæ. Effunduntur in amicos adolescentis facultates, ipso viuente & vidente: semis videntur frequentes post facta hostes.

5. Psal. 38. *Thesaurizat & ignorat cui congregabit ea.*
6. Psaltes.

7. Amicos conciliat hereditas à prodigo dissipata: necitas semis auari, inimicos. Prodigalitas, ægrotatio nota est, etiã ægro: auaritiã vident omnes, præter ægrotum, qui ideo incurabilis. Præfertur prodigalitas auaritiæ, iuxta Aristotelẽ, quod propriè ad modum liberalitatẽ accedat, cuius naturæ communicare dicitur tenina; nec accipit. Deinde nõ tam graue excedere debendo, quam accipiendo: *Beatus magis est dare quam accipere*, posset obtundi. Multis quoque prodest prodigi luxus, pannarijs, sericarijs, sartoribus, pistatorijs, fartilijs, pictoribus, aulædis &c. uentis auari parcitas. *Qui sibi nequam, cui bonus?* Adhuc proprius ad naturam accedit vita illius, quã huius. Non que vniuersa protulit natura in humanos usus, sed sibi deseruiant opes suæ prodigus quanquam immoderatè: tenax otiosas dimittit; præter naturam, immoderans se ipse custodia thesaurorum: cuiusmodi dicitur tur Dauidi *uir diuitiarum*: nõ possessores diuitiarum sed ipsi possessi à diuitijs.

8. *4. Eth. cap. 1.* *Act. 20.* *10.* *11.*

Pf. 75. Cornel. Gall. eleg. 1. *Quid mihi diuitia quarum dempseris usum, Quamuis largus opum semper egenus ero?*
Horat. l. 2. serm. 3. *Si scalptra & formas non fuerint, parua tica vela Non usurus emat? Quid discrepet istia. Qui nummos, aurumque recondit, nescius vitæ Compositus, metuensque velut contingere sacrum.*

Ephes. 5. *D. Thom. 2. 2. q. 119.* *a 3 in cor.* Vitiosa est prodigalitas, aut idololatriam perfringit attingit: quomodo D. Paulus auaritiã perfringit. *Qua est idolorum seruitus.* Denique determinat à Theologia mas in summa Theologica prodigalitatẽ peccatam

minus, avaritia; quare materiam altius non excu-
tio Paululum; & spiritum, & vires resumam, quo ala-
terius alios prodigos expediemus.

7. Venio nunc, Auditores, ad prodigos potissimos, &
ab his, ad mysticos, allegoricosque. *Et non post multos
dies congregatus omnibus &c.* De lapsu Angelorum, qui,
viti prodigus hic, creati, mox defecerunt ad obedientia
Dei, hoc loco differere non intendo: generi humano,
in hoc prodigo figurato, ut dicunt quidam, & compa-
ratione ad Angelos, etate inferiori, optimè convenit
hæc pars textus, *Et non post multos dies &c.* Etenim
ex sententia quorundam, per annum; aliorum, per men-
sem: communiori per sex horas potitus est iusticia o-
iginali cum Deo: demum, dotibus perfectæ suæ natu-
ræ diuētus, citissimè valesfecit Conditori; prout notat

D Augustin. tom. 4. lib. 2. quæst. Euangel. cap. 33.
*Non post multos dies &c. Quia non multo post institutio-
nem humani generis placuit animæ perliberum arbitriū
ferre secum quandam velut potentiam naturæ suæ, & de-
serere eum a quo condita est prædens viribus suis, quas vi-
ri tanto consumit cuius, quanti eum deserit à quo datæ
sunt.* Contasauit sarcinas: id est, putabat se aliquid esse
cum nihil esset; implumis volare gestiebat, ratus se fi-
bi sine Dei ope sufficere; ac a viribus, dotibusq; præfi-
dens suis, iustitiam profectioem longinquā, Dei obli-
tus est; b. *Regio longinqua obliuio Dei est,* ait S. Augusti-
nus: Deum deserit, non pedibus, sed corde, non eum
diligens prout debuerat. Perditiōis viam ingreditur,
Dissepauit substantiam suam: imo, inquit S. Ambro-
sio, a se ipso sit alienus: dicitur enim postea; *In se ausus em-
reuer sus. Ibi ibi,* in illa Dei obliuione; in illo languore
& tepore amoris: ibi, ibi, extra se ipsum, peregrè, infi-
piens, vefanus (etenim dictio peregrinus sumitur quā-
doque pro stulto; *Quare peregrinum vicini a toræ recla-
mar;* ait Horat.) ex paradiso terrestri lupanar; ex crea-
turis Dei, quas acdeter deperit & precatur, scotta facit:
perditè adamat scientiā boni & mali; auidè audit bla-
phemos serpētis sibilos; delectatur nimirū specie, odo-
re, sapore fructus vitici: *vidit quod esset pulchrū visu &*
ad

a. D. Bernardin.
Sen in
hunclo-
cum.
b. D. Aug.
l. 2. quæst.
Euang.
Anton. de
Christ.
quæst. 2.
Horat. in
Epist.
Quere ho-
spitium.
Prouerb.

ad vescendū suauē. Ibi, dissipat substantiā, viuendū liberosē, prodigē: nam nō contentus liberali victu quem assignarat Deus, ad superfluitatem pomum intinctum appetit. *Ecce dedi vobis omnem herbam, quæ*

1. *sunt vobis in escam. Ex omni ligno paradisi comeditis*

2. *et non comeditis de ligno isto, quia in die illius*

3. *concoquit omnem suam substantiam, iustitiam*

4. *generalem; sensit enim mox rebellionem in scelere*

5. *suam; tam hebes illico effectus, vt putarit harenā*

6. *dumeto; tam ignarus, vt sibi vestes parate non quæ-*

7. *rit, nisi Deus ipse parasset: Fecit eis tunicas pellis, et*

8. *operimenta, et mittit eos in agrum suum. Et in fine*

9. *operum suorum congregauit eos, et dixit illis: Domine*

10. *dominus meus, quare egredieris hic? et respondit illis: Quia*

11. *iniquitas mea inuincit me, et iniquitas mea contra me*

12. *testatur, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

13. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

14. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

15. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

16. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

17. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

18. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

19. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

20. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

21. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

22. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

23. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

24. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

25. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

26. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

27. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

28. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

29. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

30. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

31. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

32. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

33. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

34. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

35. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

36. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

37. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

38. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

39. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

40. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

41. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

42. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

43. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

44. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

45. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

46. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

47. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

48. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

49. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

50. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

51. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

52. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

53. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

54. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

55. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

56. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

57. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

58. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

59. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

60. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

61. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

62. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

63. *me est, et iniquitas mea contra me est, et iniquitas*

64. *mea contra me est, et iniquitas mea contra me est, et*

65. *iniquitas mea contra me est, et iniquitas mea contra*

Aug. l. 1.
de Ciuit.
cap. 9.
Luca. 10.

Jerem. 31. *Patres comederunt vnam acerbam, & la-*

Thren. 5. *Patres nostri peccauerunt, & nos iniquitates*

8. *Publicanis quoque conueniunt egregiè illas*

que opibus & libertate quæ communiter illas leguntur

1. *valentes, abierunt in regionem longinquam, pro-*

cul à Dei lege, quâ cauebatur Iudæis publicanos

2. *& portitorum munia subire: profecti sunt ad extram-*

forte Romam, studio videndæ vobis splendide, cuius

auspicijs redemptis portorij, quæstum faciebantur

ibi, quoniam seueritatem primam temerant Romani,

ni, dissipauerunt substantiam suam in delicias Romæ

as; canas opiparas, vestes splendidas, libidines effu-
 sas, ac forte in idololatriam, idololatrando cum Ro-
 ma tunc penitus idololatra. Aut melius, obliterati sunt
 Dei, eumque dereliquerunt. Aut. *Profectus est in re-*
gionem longinquam, idem valet ac si dicas; in eiusmodi
 munijis obedis multa fuit ipsis distractio, & euagatio
 mentis. *Peregrinari* enim nonnunquam significat diserti-
 oribus animo distrahi. *Animus peregre* est, ait Horati⁹.
 Cicero pro Milone tomo 3. *Vestra peregrinantur au-*
re neque in hoc peruagato ciuitatis sermone versantur?
 Fugebant sibi aereas arces; animo iugiter in trapeza
 vertabantur, recepturi numos. Si eorum aliquis accer-
 lebatu monendus salutis, respōdebat, *Non sum domi;*
 sibi non licere per otium animū ad talia applicare. *Pere-*
gre profectus est in regionem longinquam animus: rebus
 alijs distinetur; adeoque peribat anima, hominis sub-
 stantia primaria. *Ibi ergo*, in regione longinqua, in
 eiusmodi distractionibus periclitabatur anima misere-
 ra. Qui vbiq; erant, nusquam erant, *Nusquam est*
qui vbiq; Argus, domi i alpā, Arbitrer similes fuisse v-
 surarij, feneratoribus nostris, qui vbiq; Romę, in
 Hispania, in Gallia, Constantinopoli agunt iugiter;
 cuncta norunt, cuncta pertractant, in externis rebus
 suat toti; ast *domi*, nunquam; conscientie limen non
 subit pes eorum. *Peregre profecti sunt in regionem lon-*
ginquā; a qua profectioe pernicies aost a, erumna &
 lachryma. Fortē hęc expositio germanior est & ad lit-
 teram propius accedit, quod consonet mirē cum se-
 queribus, *In se autem reuersus*: nec enim in se reuert-
 teretur, ni a se exisset. Indubitatum est namq; , quem-
 admodum Deo sunt sancti, qui intra se ipsos toti, non
 multum implicantur secularibus, ita diabolo esse se-
 ctatores, & extaticos, qui rebus medijs in secularibus
 assidue positi, nunquā sunt in se ipsis. Deo sunt, qui in
 corpore adhuc degētes, ad eō rapiuntur in extasim ex
 contēplatione caelestiu, vt in caelis extra se positos di-
 xeris. *Nostra cōuersatio in caelis est*, inquit S. Paulus; ita, di-
 abolus plurimos possidet, qui corpore vivētes, sic ab-
 sorpti sunt contēplatione dicā, an occupatione? ter-

3.
 4.
 Noua ex-
 positio
 non sper-
 nenda.

In se re-
 uerti
 Quid.

Philip 3

rcu

tenorū, vt spiritū auolasse dixeris. Sunt de moenibus
 tici & martyres, de quorum ordine quia fortiter
 blicani isti, dicit textus noster: *Et non post multum
 congregatis omnibus adolescentior filius peregrinus
 est in regionem longinquam, & ibi dissipauit conuen-
 stantiam suam uiuendo luxuriose. Ibi ibi, ijs in rebus
 usi sunt sua libertate, eam conuertentes in licentiam
 exactioum, concussioum, extorsioum: ibi dilap-
 runt prodigē substantiam; non quod ad inopiam
 redierit res; sed quod profuderint non in hunc
 tem facultatum in voluptates Romanas, in illas
 nec ad eum finem in quem Deus diuitias largitur
 ut enim in legitimum finem, dissipare est. Non enim
 redemerunt captiuos; inopes autem non liberauerunt
 ro; non iunxerunt matrimonio uirgines honestas; non
 opitulati sunt egenis, ut eorum rem domesticam pe-
 mouerent, ad augerentque.*

*Dissipare
 Quid.*

9. Porro, aduertite hoc loco, Auditores, mirum
 Christi artificium, iuxta textum Græcum, qui pro
 quod legimus, *ibi dissipauit substantiam suam*, ut
 pronomine *ibi*, interdum demonstratio, quæ
 relatio: quod, sicuti & *in* uos usurpatur aliquando pro
 priorū nominū uice, ut *ad* sōs *ē* q̄, id est, *spē* dicitur
 cet Pythagoras. Quia uero particula illa *ibi*, uer-
 uoca est, & anceps, significans autem relatiuē
 ei: uēpē prodigi, aut demonstratiuē, & emphaticē
 stantia patris, Dei; innueret forte Christus fuisse
 omnes quas possidemus, Dei primario esse; nos autem
 earū economos, uillicos, inquilinos: & qui eas dila-
 hū, nō sua, sed quæ Dei sunt distrahere: Inter peregre
 nos prodegit omnē substantiā, nō ipse, qui uolūta-
 bebat suū, sed patris; diceretur optimē: Sublimis
 speculatio, & q̄ diuitibus omnibus norma sit: ad quā
 suaque dirigant, ne nimīū intumescant & extolantur
 diuitijs, quasi suis: ut ijs frugaliter utatur, nō quia
 sed Dei: ne tenacius eas denegēt pauperibus, cōm-
 bus hæredibus eorū dē bonorū Dei: ut armatura & p-
 titicia instruantur, cōtra aduersa, & iactura facultatū
 cuiū existimemus Deū nō auferte nostra, sed reposita

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

sua, nō diferuciabit nos nimius mæror in aduersis. Ad
rē: non legistis villicū aliquando diffamatū & accu-
latū, nō quāsi dissipasset bona sua, sed bona ipsius, ni-
mirū Domini? Obliti estis hæc cōsideratione cœu pro-
bato clypeo, lob instructū restitisse fortiter iaculis ad-
uerse fortunæ, cū diceret. *Dominus dedit, aut dederat,*
vt vetur quidā, *Dominus abstulit* Pari modo loquitur
doctissimus seruus, & Philolophus Stoicus Epictetus.

Luca 16:

1 ob. 1.

*Enchirid. p. cap. 8 Nunquam in iactura rei alicuius
dicas, illud perdidisti sed reddidi. Filius obiit? Redditus est.
Agellus ablatus est? Nonne ex is rediturus est? Deo scili-
cet, qui modo huic, modo alteri, largitur?*

*Ho. 1. Epi. Nunc ager Umbreni, sed nomine nuper Oselli.
Ditius erit, nulli proprius, sed cedit in usum
Nunc mihi, nunc alij. Quocirca uiuite fortes,
Fortiaque aduersus opponite pectora rebus.*

Eadem consideratio plurimum valet, ad pellendas
procul a nobis litigiosas illas diuisiones, *meum & tu-
um*, omnium bellorum semina. Pater nunc egregius
vastusque cāpus, qui amœnitate sua pelliceat iner-
tissimum quemque, vt pedem iuferat, ac nonnullas i-
nibi trahat moras: at vbi que subire limē, vbiq; immo-
rari, non cōceditur. Vos, ô eruditi scriptores, qui de-
inceps hæc lastrabitis per otium regiones, quæso ne
ingredi vereamini, si Mercurij huius ducatus arrideat.
Mihī sanē non licet; neq; omnem quam indicat Mer-
curius calcet viam.

6.

10. Ad hæc percipio obscurum murmur peccatorū
cūctorū, maximē verō strepitū Gentiliū audire volē-
tium ex me instanter, qui Christus talia fari quæat de
se: *Et non post multos dies &c.*

Itaque, significant ista peccatores, mox vt anima
rationali arbitrio voluntatis suæ relicta donati sunt:
mox vt hæc subierunt lucem vegeto, robustoque cor-
pore; obtentis geminis istis opibus, nec non natura-
lium rerum sciētia; *Non post multos dies*, citissimē con-
uasarunt vniuersa, id est; considerarunt, demiratiq; ue-
sunt trinam profectioem & virtutem suam, quomo-
do pauo plumarum rotam; ac in seipsis ratiocinati.

1. vide su-
pra.

2. vide su-

Franc. de
Mairone.

Non

Virg. in
Buc.

Non sum aded informis, nuper me in litore vidi.
Niobe apud Ouid 6. Metam. Sum felix, qui me
neget hoc: felixque manebo,

Hoc quoque quis dubitet: tutam me copia feci,
Maior sum, quam cui possit fortuna nocere.

1. præfiderunt de seipsis, sibi placuerunt; amorem suum
à Deo auocarunt. Peregrè profectus est: & hoc potius
formale: in regionem longinquam, id est, conuenienter
affixeruntque affectus suos ad creaturam; en marem
Memineritis, ô docti, de auctione & cōuersione pro-
catoris in peccato, de quibus nuper agebamus. An-
liter, dereliquerunt Deum corde primum; deinde ab-
runt ad exteras gentes, id est, omnino, & completè
eo recesserunt opere. Aut, Congregatis omnibus, Et
studuerunt omnigenæ voluptati. 1. Totus in hoc

1. Calixt. peccator, ut scilicet concupiscentijs suis nihil derogaret
Plac. par. 2. Congregatis omnibus corporis sensibus, imò & cordis
2. in hanc gitationibus.

Gen. 6. Cuncta cogitatio cordis intent a erat ad malum

2. Steph. omni tempore.

Parj in Eccl. 1. Omnia que desiderauerunt oculi meorum
bunc lo- gauis eis, nec prohibui cor meum.

Ps. 40. Cor eius congregauit iniquitatem suam.

Ps. 35. Iniquitatem meditatus est in cubili suo, aut
omni via non bona.

Atque, optimè dicitur: Et non post multos dies
bi enim rationis iubar illuxerit hominibus, cuncti
delinquant; aut ætatis anno decimo, uti quodam loco
mihi videtur dixisse S. Chrysostomus; aut septimo
iuxta receptam sententiam: aut quinto, prout colligitur
potest ex S. Gregorio, qui in dialogis narrat quomodo
nem infantem blasphemum patri ereptum videret
à dæmonibus: quin, maturus adhuc, prout liber
bitrij vsus, alijs citius, tardius alijs conceditur; aut
Deo proficiscuntur in regionem longinquam
mortalis. Id innuunt. Peregrè profectus est in regionem
longinquam: aut mox ut affluerit aura secunda, ab-
dunt à Deo. Hoc modo loquitur frequenter
tura.

Deuter. 32. *Incrassatus est dilectus &c. Et recessit à Deo salutari suo.*

Ibidem: *Deum qui te genuit deliquisti.*

Deuteron. 11. *Cauete ne forte decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino.*

Jerem. 2. *Duo mala fecit populus meus, me deliquerunt fontem aqua viua.*

Ibidem: *Verterunt ad me dorsum, & non faciem.*

Ibidem: *Quid inuenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongauerunt se à me, & ambulauerunt post vanitatem?*

Ibidem cap. 5. *Recesserunt, abierunt, & non dixerunt, miseramus Dominum.*

Zachar. 7. *Noluerunt attendere, & auerterunt scapulas, recedentes.*

Iob 34. *Quasi de industria recesserunt à Deo, & vias eius intelligere noluerunt.*

Lactantius l. 2. instit. cap. 1. *Tum maximè Deus ex memoria hominum elabitur, cum beneficijs eius fruenter, honorem dare diuinæ indulgentiæ debent.*

11. Aduertite obiter, vt Deus à se non eiecerit peccatorem: nec enim domo patria pulsus est prodigus: vt eum non deserat, nisi prior ipse desertus: vt, quantumuis desertus, nunquam nos sit deserturus, nisi vbi aduenit horrendum illud *Ite, Discedite*; quod in die iudicij tonabit aduersus reprobos. Nunc, neminem desertit, neminem eijcit; non prodigum, non seniozem, non peccatorem, non iustum. Si domo paterna excedit prodigus, lubens: si nos quoque Deum mittimus; arbitrio nostro. In hac vita, non clamat, præterquam *venite venite*: in mortis transitu solum, fulminabit in peccicaces, illud *Ite*, trium literarum, terribilius triplici fulmine. Iam, auditur nil, quam *veni, venite*, melitum, & misericordia fragrans.

Gen. 12. *Veni in terram quam monstrauero tibi*, ait ad Abraham Dominus.

Isa. 55. *Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate*; ait, peccatores omnes inuans ad aquas baptismi lustrales.

Cantic. 2. Surge amica mea, speciosa mea, & veni,
ad peccatricem animam.

Matt. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos; inquit, aduocans in certum meritum suæ passionis.

Mat. 19. Sinite paruulos venire ad me: vocâs humilis.

Matt. 22. Venite ad nuptias, quia parata sunt: adpellans ad fidem.

Ioan. 11. Lazare veni foras; pulsans peccatorum peccata.

Joan. 7. Si quis sitit, veniat & bibat.

Apoc. 21. Qui sitit, veniat, & qui vult, accipiat
quam vita gratis.

Prou. 9. Venite, comedite panem meum, & bibite
vinum quod miseri vobis.

Nil resonat ad aures nostras præter *veni*, &
præter *manete*; quæ crebriò iterat Deus in hoc sculo.

Joan. 15. Manete in me, & ego in vobis.

Ibidem: Qui manet in me, & ego in eo, hic feret fructum multum. Ibidem: Manete in dilectione mea.

Blanda certè Dei verba, *venite, venite*. Demulcetur, *manete, manete*. Qui ab impijs detruhimini foras?

Tu quoque, ô miserâde peccator, Deo te totius vitæ uitante ad se, rogante apud eum tibi cõsuetas sedes mellitis illis verbis, *Venite, manete*; qui cum faciam sum; & de te effertur, *Peregrè profectus est in regionem*

Matt. 25. *longinquam?* Ad te semper venire queo ô bone, sed
cordis mei dulcis amor?

Quoties me aberrantem in regione peccati cernens, dixeris, *Veni*, moremne perire queam *venite* gratiæ tuæ & misericordiæ in hoc sculo, vt in altero audire merear illud gloriæ & vultus

Venite benedicti Patris mei? Obediam semper tuis *Manete, manete in dilectione mea*; vt cum ex patre coactus

sus fueris in iudicem, & sermonis stylum in uertice nunquam audiam in me depromi, *He male dicti in*

gnem æternum? O manete, ô Ita; vt mature libranda expendenda verba!

Deus est
vbique.

12. Videor hîc audire quærentes, qui recedat bonum à Deo, qui ex recepta Theologis, Philosophis, Peripateticis, & per essentiam, præsentiam, personam

de multum emineatiori modo, quam sol in toto hemisphærio; quam anima in toto corpore? Noane Deus totus in corp, & in nobis ipsis.

Joan. 1. Medius vestrum stetit, quem vos nescitis. Quæ quæstionem proponit D. Hieronymus in hunc locum. Quis verò dubitet Deum ubique esse?

1. Reg. 7. Brachium tuum Deus extendit um oblique. *D. Hierd. epist. ad Damas. di Prodi. go.*

Isa. 40. Mensus est pugillo aquas & calos palmo pendere. *remitt. appendit tribus digitis molem terra.*

Ieremix. 23. Cælum & terram ego impleo. *Item ibidem: Putasne Deus e vicino ego sum, & non Deus de longo?*

Iob 2. Excelsior calo est, & quid facies? Profundior inferno, & unde cognosces?

Psal. 138. Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? Si ascendero in cælum tu illic es; si descendero in infernum ad es.

Isa. 6. Plena erat omnis terra Maiestate eius. *Isa. 66. Cælum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum*

D. August. tomo 3. l. 6. de Trinit. cap. 6. non procul à huc. Idem tomo 2. epist. 28. quæ est ad Hieronymum; & to. 2. epist. 3. ad Volusianum; Et tomo 4. l. 83. quæst. qu. 20. videatur. Item D. Thomas ab omnibus receptus parte 1. quæst. 8. a. 2. ad 3. in corp. Et par. 3. quæst. 46. a. 7. & sent. dist. 8. quæst. 5. art. 3. Mag. sent. lib. 1. dist. 37.

Seneca libro 5. epist. 41. ad Lucillum: Prope est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico Lucille, sacer intra nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator & custos. Hic prout à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Bonus vir, sine Deo nemo est. An potest aliquis supra fortunam nisi ab illo adiutus exurgere? Et post pauca: Si hominem videris interitum periculis, int actum cupiditatum, inter adversa felicem, in medijs temporibus placidum, ex superiore loco homines videntem, ex aquo Deos non subit te veneratio eius. Non dices, ista res maior est, * alias aliorque quam ut credi similis huic, in quo est, corpusculo possit? Vnde isthuc diuina descendit. Animum excellentem, moderatum, omnia tanquam minora transeunt, quicquid

non subit te veneratio eius. Non dices, ista res maior est, * alias aliorque quam ut credi similis huic, in quo est, corpusculo possit? Vnde isthuc diuina descendit. Animum excellentem, moderatum, omnia tanquam minora transeunt, quicquid

non subit te veneratio eius. Non dices, ista res maior est, * alias aliorque quam ut credi similis huic, in quo est, corpusculo possit? Vnde isthuc diuina descendit. Animum excellentem, moderatum, omnia tanquam minora transeunt, quicquid

quid timeamus optamusq; videntem, caelestis potentia
 rat. Non potest res tanta sine adminiculo numerata
 Itaque maiore sui parte illic est unde descendit. Quam
 modum radij solis contingunt quidem terram, sed
 unde mittuntur: sic animus magnus & sacer, &
 demissus, ut propius quidem diuina nossemus, conuenit
 quidem nobiscum, sed heret origini suae.

Virgil. Ecloga 3. Bucol. Iouis omnia plena.

Idem 6. Aeneid. Spiritus intus alit, totamque
 per artus

Mens agit at molem.

Varia di-
 stantia
 genera.

Lucanus: *Iupiter est quocumque videt, quocumque
 moueret.*

1. Vbiq; est Deus, Auditores; nihilominus fieri po-
 test ut procul ab eo remoueamur. Verum necesse
 ria genera distantiae & remotiois. Est enim distantia
 quae dici potest cosmographica, siue localis, ut lo-
 cas: *Quantum distat ortus ab occidente.* Talis motus
 tur inter Deum & peccatorem: non fallitur. Repre-
 nim Deus cuncta, non comprehensus ipse; nec et
 pus, alterius incompatiens. Deo, qui vbiq; est, non
 per loca propinquamus, neque ab illo per loca remouemur
 ait S. Augustinus.

Quantumuis fugiat peccator latebras quarens
 Adamo sub sentibus, aut cum Cain, a facie Domini, non
 videatur; nusquam potest à Deo dimoueri. Dixit, Eccl.
 23. *Tenebra circumdabunt me, & parietes cooperant me.*

Ezech. 9. *Dereliquit Dominus terram, & Domini
 nos non videt.*

Iob 21. *Circa cardines cali perambulat, nec noxia
 siderat.*

Frustra peccator: At nemine video. Deus
 ipsum, Deus in ipso videt, considerat, lustrat vultus
 nunquam lumina ab eo dimouet, uti Argus quocumque
 constaret Io, eam semper ante oculos habebat.

Ouid. l. 6. *Metam. Constiterat quocumque loco, quocumque
 bat ad Io,*

Ante oculos Io quamuis aduersus habebat.

D. Ambr. in Psal. 118, circa medium: *Putat quocumque
 latet.*

lupanari te Christus non videat, quem videt lupanar ingredientem? Putas quod in adulterio te non deprehendat, quem videt adulterium cogitantem? Habet ibi pulcherrima longè S. Ambr docens plena Angelis omnia, omnia plena Deo, vt à peccatis caueamus.

Lactant l. 6. de vero cultu c. 24. ex Seneca in exhortatione; Magnum nescio quid, maius què quam excogitari potest numen est, cui viuendo operam damus. Huic nos approbemus: Nam nihil prodest inclusam esse conscientiam, patemus Deo.

Ibidem ex eodem: Quid agis? Quid machinarius? Quid abscondis? Custos te tuus sequitur... Quod locum abditum legis? Arbitros remoues? Putas tibi contigisse vt oculos omnium effugias demens? Quid tibi prodest non habere conscientiam, habenti conscientiam.

Boetius l. 5. de consolat. prosa vit. in fine: Magna vobis est si dissimulare non vultis, necessitas indita probitatis, cum ante oculos agatis iudicis cuncta cernenti.

*Non vales, ô miser peccator, latibulum quætere te. Tenedus
nebulosum, locum à consortio hominum tam remo- homo.
rum, in quo magnus ille oculus te non conspiciat, & Prouerb.
magnus ille Teneæ non adstet, districto gladio ceruicibus
tuis imminenti, vindicaturus peccatum tuum. Æ. Roudelet.
mulieris quantum libuerit perdicem, quæ absconso l. 14. c. 3.
capite neminem videns putat se à nemine videri: imi- Plin. l. 9.
teris lampretam marinam, quæ capite vndis immerso, cap. 23.
existimat reliquum corporis saluum; quomodo & in- Cicero l. 3.
fantes: sit cor tuum, imò & corpus inuisibile beneficio Offic.
annuli magici Gyges; nihilominus nusquam offendes Ouid. l. 4.
quam coram oculis Dei. Videt hic Deus omnia primus. Metam.
Fuge iras, vindictas, iustitias hominum; fuge Dei vo-
luntatem, nec eam opere comple; in iustitiæ ipsius
mactonem infilias.*

*D. Basil Cur Deus homo. Finge, quî circumscriptus
tu cæli ambitu sicuti punctum in centro circuli, vnde,
quò, quâ mouearis, vt à cælo recedas. Si cælu, aut cir-
culu hinc à te vel centro remoueas, hinc accedis pro-
pius, & quantu ab extremo vno recesseris, tantum ad
aliud accedis. Mitte procul occasum, Orienti sis vici-*

nior: Fuge Aquilonem, ad Meridiē pergis, nec in
 caelo loquus abes. Similiter impossibile peccatoribus
 Angelis & hominibus effugere Deū, effugere eius
 voluntatē & constitutiones: si enim voluntatē impene-
 tem effugiant, minimē vlticē euaident: si lucido Cō-
 te misericordie eius potiri abouerint, sequetur eua-
 stitiae funestus occidens. Si non perstiterint con-
 ter in Meridie gratiarum eius præuentis & libe-
 quentis, excipiet eos nubilosus Aquilo potentia eius
 cis: vbiq̄ Deū, attingit à sine vsque ad finem. *Psalm.*

Sap. 8.

*Ouid. in
 epist. He-
 void. Hele-
 na ad Pa-
 ridem.*

Ignoratis Regibus oblongas esse aures omnibus
 diendis? Oculos prægrandes, omnibus videndos? Pre-
 teritas manus, corripendis vbiq̄ perducit
 An nescis longas Regibus esse manus: inquiebat celestis
 rima Helena. Sint tibi, o peccator, brachia centum,
 quibus Dei placitum impugnes: sinē pedes socium
 quibus ab eius ira procul fugias: sis omnino summi-
 mosissimo illi Briareo, qui aliter Ægeon dicitur, quæ
 Virgilius describit Æneid 10.

*Ægeon qualis, centum cui brachia dicunt,
 Centenasq; manus, quinquaginta oribus ignem
 Pectoribusq; arsisse, totis cum fulmina contra
 Tot patribus streperet Clypeis, tot stringeret enses.*

Sint tibi quot manus, totidem clypei, totidem en-
 ses, sint tot pennæ pedibus quot plumæ sub axillis
 quillæ, vt fugam capias. Si sumptis pennas dilatare
 habitaueris in extremis maris, etenim illic manus De-
 ducet te, & tenebit te dextera eius, ceu vincitū & cap-
 tum. Tenebit te semper dextera eius; ab eo procul
 effugias, ait Vates. Sedem tibi constitue in caelis si po-
 tēs, inde te deturbabit.

Jerem 49. Si exaltaueris quasi aquila nidū tuum, nō
 detrahet te. Nulla datur distantia localis siue cōtra-
 graphica, inter Deum & hominē: quare perperā ar-
 tretur impius se posse latere Deū, peregrinē profectico-
 do in regionē longinquā, & ibi dissipando substantiā
 suā viuēdo luxuriosē. Abest procul Deus, chymericē
 phantasticē, ideo quia imaginatur se à Deo nō videri.

*Psalm. 53.
 Psalm. 13.*

Non proposuerunt Deū ante conspectū suū. Non est timor

Dei ante oculos eorum, inquit Propheta.

Aliam quoque inuenio distantiam, quæ dici potest opinionis, consistitq; in intellectu. vt, quando ainteruo, negat alter, dicimus procul abesse alterum ab altero, et si corpore coniuncti sint: rursus dicuntur conuenire, cum vnus ait quod alter. Fidem adstruit receptum illud prouerbium: *Manibus & pedibus ire in sententiam alicuius.* Secundum hanc distantiam potest peccator propius accedere ad Deum, vt si extollat quod à Deo laudatur: *Non es longè à regno Dei,* dicebat aliquando Christus Scribæ, qui prolatis ab ipso de charitate consenserat: remoueri quoque, si quod Deo bonum est, iudicauerit ipse malum. De peccatore itaque dicitur: *Peregrè profectus est in regionem longinquam,* quando malum ducit, quod Dei sententia bonum probatum est. In cuiusmodi inuehitur Vates,

Isa. 5. Va. qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. vt, exempli gratia, iudicat Deus bonum & salutare cum corpori, tum animæ vagè in libidinem non efferri; adeoque sanxit, *Non machaberis:* è contra, impius putat satius de more Lycurgi, aut Mahometi viuere, id est, omni mulieri posse commisceri; ac ira de reliquis. De hac distantia *Isa. 55. Sicut exaltantur cali à terra, sic exaltata sunt vis mea à vis vestris, & cogitationes mea à cogitationibus vestris.*

Plut. tom. 1. Vit. in Lycurgo.

Tertia remotio est affectus; est que voluntatis; aut cordis. Secundum hanc dicimus procul quemquã abesse à corde, minimè diligi eum iudicare cupientes. In quo significato amasiolæ curiales dicunt venustulos suos à se recedere, si quando nuperorum amorum acres, viresque flammæ remitti percipiant, vt in alias transferant affectus suos: aut tepere, obliuisciui sui suboleant. Sic dicitur iniquus à Deo remotus, *Peregrè profectus est;* tepens, algensque in eius amore; lenetè, tepideque diligens; perditè creaturas deperiens. Atque hæc communior Patrum expositio.

III

Isa. 29. *Populus hic labijs me honorat, cor autem meum longè est à me.*

Jerem. 12. *Prope es tu ori eorum, & longè à reuerentibus.*

D. Hieron. p. 2. epist. tract. 2. epist. 15. ad Damasium. *Sciendum, non locorum spatij, sed affectu, aut esse in Deo, aut ab eo discedere.*

D. Chrysostomus tomo 2. in Lucam homil. de heretice: *Quod autem longè, non locorum intercapitulum, sed declinationem mentis expressit.*

Vener. Beda in hunc locum: *Longè profectus est, non locum mutando sed animum. Quanto enim plus quis in prauo opere delinquit, tanto à Dei gratia longè recedit.*

Chrysol. ser. 1. de prod. *Abijt adulescentur longè mente, quam loco.*

Isidorus lib. 3. de summo bono cap. 14. *Non per locorum spatia, sed per affectum bonum vel malum ita receditur à Deo; neque gressu pedum, sed gressu mentis longamus, vel propinquamus ad Deum.*

Magist. sent. 1. 2. di. 35. §. 2. *Dionysius Carthus. in hunc locum appendix: in quantum exterior actus habet rationem virtutis, ut viij, ex interiori intellectus, voluntatisq; actu.*

Erasmus in Paraphrasi: *Non est ista locorum distantia, sed affectuum.*

Cant. 6. *A Deo sciungitur impius, volens quod reprobetur. Deus. Vocat. accersit, compellat eum Deus, sicut dicitur. Reuertere, reuertere Sunamis &c.*

Isa. 65. *Quae nolui, elegistis.*

Prou. 1. *Vocaui, & renuistis.*

Matth. 23. *Quoties volui congregare filios tuos, & non*

Jerem. 5. *luisisti?*

Vult Deus ad meliora reuerti: Et noluerunt reuerti. In ministerium suum aduocat Deus; aut seruire diabolo mauult. O vt procul à Deo elongatur! vt longè abest, volo, & nolo! volo exquisitum Dei; & retractum nolo peccatoris! Diliges. Non assumes in vanum nomen Dei, Honora, sanctifica, &c. à Deo produmina. non diligam, peccabo, non geram more, à peccatoris peccatis re excuntial Blanda illa Dei, Ab his vel istis abstinentia.

& pericax peccatoris, faciam. *Gloriam meam alteri non dabo* inquit Deus; respondit impudenter impius: *Eam si non dederis, vsurpabo.* Absunt ista ab vno peccatore, vna mente, vna voluntate: procul à mihi responso, fiat voluntas tua: *Domine, quid me vis facere?* Opera pretium vsque adeo Deum demitti vt diceret, *Quid vis vt faciam tibi?* O intercapedinem vastam, à Dei voluntate optima, ad pessimam impij! A peccato, ad gratiam!

Pf. 118. Longè à peccatoribus salus. A lege autem tua longè facti sunt.

Isa. 29. Cor eorum longè est à me.

Isa. 23. Dicent enim longè pedes sui, id est affectus sui.

O Deus bone! vt longinqua profectio Deum mittere vt creatura diligatur! Amare creaturam præconditore est in infinitum pergere. Inter Deum enim & creaturam infinita sunt interiecta spatia, quantum-uis nobilissima foret, qualis sane non est voluptas. O interiectum, chaos magnum! O fornicarij, vt magnū percurritis iter! Qui tuis viribus ab hoc infinito itinere reuertaris?

Lucæ. 16. Inter nos & vos chaos magnum firmatum est, vt hi qui volunt non possint inde huc transmeare. Tacti virtutem omnem creatam tuis viribus iunxeris, nunquam ab eo immenso spatio quod peragrasti pedem reuocaueris. Nescitis, non sentitis quantam infinituatis iritionem, ò peccatores; non experimini laborem remotionis, quia declinis locus, *facilis descensus Avernus*; sentietis vbi reuocandis fuerit pes à via iniquitatis.

Virg. 6. Aeneid.

Sap. 5. Lassati sumus in via iniquitatis.

Virgil. 6. Aeneid. Reuocare gradum superasque euadere ad auras,

Hoc opus, hic labor est.

Navis, spirante secunda aura, aquila per ætatem agilior, dromedarij Madian, fulguris velocitas, tantum itineris spatium non omerjantur annis mille, quantū in momento peragrat peccator, deserens Deum, & abstrans ad creaturas.

Lucæ 10, *Vidēbam Sathanam sicut fulgur cadens de cælo.*

Profectò multam peragratis viam, quandoquidem enuntietur vere impium pedem vnum in infernum tulisse, superesse que solummodo mortis passum, prout cum penitus demergatur.

Baruch 3 *Deputatus es cum descendentibus in orbem, quia dereliquisti fontem sapientia.*

Pl 106. *Appropinquauerunt vsque ad portas mortis.*

Job 20. *In puncto ad inferna descendunt.*

Pl 99. *Paulominus habitasset in inferna anima mea.*

Certe, elongantes vos à Deo longum peregrinatis iter; ex quo penes vos non sit, nec creaturam quanto cumque sursum vos reuocare vsque ad gratiam Dei ex quo quicquid per vos conemini, vt ad Deum reuertamini, quamuis summo studio gradiamini, quantumuis aspiretis, defudatis, laboretis, semper abestis procul, & in via deficiatis accedere non valentes à terminum, ni Deus vobis fieret obuius. Audieris per Dei gratiam; sectione quarta huius nostri operis quod prodigus, *Surgens venit ad patrem* Et. tantum manibus pedibusque reptasset dudum, procul abest ab esset. *Cum adhuc longe esset, adhuc longe est.* O longinquam regionem!

Gen. 3.

Meministis eorum quæ dixit Deus Adamo post peccatum? *Adam, Adam vbi es?* Quid prætendebat parum ille misericordie? Arbitramini, ignorasse quid dicit esset opus? Existimatis fuisse citationem, siue vocacionem in ius ad comparandum personaliter? Porro cum hac voce ad se tantummodo reuocatum? Necquam. fuit potissimū vox dolentis & plangentis admirantisque simul quod exiguo illo tempore longinquam abijisset regionem. Adam, vbi es? Heu mihi vnde venis? vbi es? A Deo peruenisti ad creaturam, ad peccatum, ad infernū, ad diabolum. Adam, vbi es? vt procul elongatus! Quis te pertraxit? Quis pertraxit? vt si chara mater è ripa fluminis videat dilectam prolem in gurgitem prolapsam, cuius solæ existeret mater, inter vndas fluctuantes exclamet: Nate, occurre

meorum lumen, solatium meum, ubi es? O, ut procul abes à me! Adam ubi es?

D. Augustinus l. de spiritu cap. 11. Nil longinquius quam recedere ab eo, qui est ubique. Elongari itaque à Deo, est voluntatem suam subducere; & voluntati Dei opponere: præferre creaturas Conditori: obliuisci eius; negligere ipsum, gratiam, gloriam eius.

Ab hac distantia assurgit alia, quarta, quæ dici potest, dissimilitudinis; quia remouetur à Deo impius, dum volutatur in cæno omnigenorum criminum, quibus dissimilior sit Deo, quam discrepet album ab atro. Deus, non est aliud quam amor, quam clementia, bonitas, liberalitas, veritas, lux, iustitia, honor.

Dum charitas est Misericordia Domini plena est terra. Dat omnibus affluenter. Ego sum via, veritas & vita. Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt vllæ, in sit Scriptura Non penitus discrepat ab eo, qui in corde iuge foetet odium, furta, latrocinia, mendacia, cruenta facinora; qui immergitur & innatat Oceano iniquitatis; qui tenebris, foeditate, infamia suffocatur, censebitur?

1 Ioan. 4.
Ps 32.
Iac. 1.
Ioan. 4.
1 Ioan. 1.

2. Cor. 6. Qua societas luci ad tenebras? Qua conuentio Christi ad Belial?

Hoc quoque modo potest interpretari elongatio ista à Deo cum D Augustino.

Tomo 10. serm. 27. ad fratres in eremo. Sicut filius ille sequitur; peccator dum carnales voluptates diligit, à Domino peregrinatur, & quanto sit dissimilior, tanto magis à Deo elongatur.

Quia à se ipso remouetur impius, differtq; per peccatum, ex homine factus brutum; ex aliquo, nihil.

D Ambrosius l. 7. comment. in Lucam, cap. 15. Quid enim longinquius quam à se recedere, nec regionibus, sed moribus separari, studijs discretum esse, non terri; & quasi interfusio luxuria secularis astu, diuortia habere sanctorum.

Petrus Chrysologus serm. 2. de Prodigio. A se migrat, & ab homine totus transit in bestiam, paterna pietatis mememor, gratia genitoris oblitus.

Pl. 48. *Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est tumentis, & similis factus est illis.*

Pl. 72. *Ad nihilum redactus sum & nescivi.*

Dan. 4. *Fenum, ut bos comedes. Allegoricè.*

Quorum verò putatis impium dici peregrinè nasci? *Peregrinè profectus est in regionem longinquam* 10 scriptura, et arcanis & mysticis es gruidal

Nescitis appellari peregrinum, quod est à natura rei alienum, aut improprium? Quomodo illius dicitur irasci, & vindicare, peregrinum, id est à natura Dei alienum, & improprium.

Isa. 28. *Dominus irascetur ut faciat opus suum, alienum opus eius: ut operetur opus suum, peregrinum opus eius ab eo.* Corruptio est aliena, & quali præter naturam eius qui totus est misericordia. *Peregrina* facta, *peregrinitas, peregrinum, barbara lexis*, dicuntur facticia cetera; mores & sermones alieni, à recepto rationis, vel personæ discreti. Barbarè effundat Latine Cicero, dicitur præter naturam: *Peregrinè opus ab eo* imaginè improprialiter effingat Apelles. *Peregrinè opus ab eo*: vescatur feno: homo, ut Nabuchodonosor

Dan. 5.

qui fenum ut bos comedebat: *peregrinum opus ab eo*: pariat virgo, sine commixtione viri, sine dolore, sine parturitione: *peregrinum opus ab ea*: Atat prædator leonum Romanum fugitiuū, nec à se diuelli patitur: *peregrinum opus ab eo*: Inedia tabescentes leones non occidant Danieli in lacum proiecto; *alienum opus ab eo*

Dan. 6.

à natura eorum extraneum, monstruosum & improprium erat istud.

1.

Arbitretur porro, peccare, idem esse Deo quod nasci in exteram prouinciam, *Peregrinè profectus est* hinc liqueat ab hominis natura prorsus alienum, & ne monstruosum, offendere Deum, derelinquere Deum, obliuisci Dei. Quale prodigium, quod per Deum ipsa sapientia sapere velit homo! Quantum beatissimum non deperire speciem specierum, & summum beatissimum Portentum, nolle Deo assimilari virtute! O ut à natura hominis discretum peccatum? *Peregrinum opus ab eo* eo. Secundum naturam vincere, est ad virtutem mori

instituire vti nuper dicebamus. Labor, qui in virtutis exercitio, ipsi naturalis est: qui in terrena impenditur, preter naturam; in cetero namque animo ingenerat. Leuiusculè ista quoque percurramus.

An forte peccans dicitur peregrinari, quia delectatio velocissimè peruolat ad instar peregrini? Memores effote ideo cupiditatem carnalem Dauidis, artificiosè contexta parabola à Nathan signati nòmine peregrini: *Cum autem venisset peregrinus.*

An etiam, quia impius desinit esse ciuis Ecclesie, per peccatum ab alienatus iure ciuium, gratia & gloria Dei? Quia, procul à Deo, procul ab Angelis, longè à còlortio bonorum? Si iusti S Paulo dicuntur ciues, *Esu ciues sanctorum & domestici Dei*; peregrini sunt improbi, *Esu hospites & aduena.*

Peccatores omnes, peregrini sunt; quia vero agno immaculato Jesu Christo in sacramento altaris non pascuntur: nec enim peregrinis fas erat agnum paschalem cum Israelitis manducare. Peregrini, quia mente, cogitatione, memoria errabundi; vagantes intellectu, nutantes consilijs, incerti opinione; dubij voluntate, modo hoc, modò illud amantes. *Ne vagari incipiam post greges sodalium meorum.* Nesciunt in quem

tendantur hinc: hinc magno peccatori Caino dicitur, *Gen. 4. Vagus & profugus eris super terram.* Item de alijs,

Pl. 106. Errauerunt in solitudine, viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt.

Pl. 118. Erravi sicut ovis que periit.

Plal. 94. Semper hi errant corde: ipsi non cognouerunt vias meas.

Amos 1. Ambulabunt ut cæci, quia Domino peccauerunt.

13. Adhæc, arbitramini frustra additum à Christo, profectum *in regionem longinquam*? An forte vt demonstretur non solo corde intrinsecè, sed & opere extrinsecè deliquisse? Opere enim complete homicidium, aut mæchiam, longius est elongari, quam solam voluntatem eorum concepisse. An verò, vt indirectè deuotentur

2.

2 Reg. 12.

3.

Ephess. 2.

4.

Exod. 12.

5.

Cant. 1.

1.

2.

D. Hier. notentur peccata omnia non esse paria (vei perperam
 sedus Iou- sentiunt stoici, & eos sequitur Jovinianus hec enca,
 nianum quem confutat s. Hieronymus) sed alia alij esse atro-
 Peccata ciora? Quosdam remotius a Deo discedere crebrius de-
 non om- linquendo, alios non ita? Alioqui; quorsum Deum
 nia aqua- duas discreuisset præcepta tabulas: in priorem re-
 lia. xens quæ Dei summam Maiestatem spectant: in poste-
 riorum, quæ politicam humanam concernunt, cau-
 feriora? Quorsum mandaret Litatori indagare lepra
 discutere lepram, num candida, atra, rufa, ni clarior
 Leuit. 13. disparitas criminum, in lepra abumbratiorum? Quo-
 Deut. 25. re, *Secundum mensuram delicti sit & plagarum modus*

3. Ad quid *Quantum in delictis fuit, tantum date illi me-
 menti?* Cur legibus diuinijs, humanisque vna eadem
 non manet omnes pœna (nisi forte constitutio debet
 legisferi, lathiferi, Dragonis Attici, qui omnia leste-
 ra morte vindicata volebat; ast qui Drago, draco
 Cur pellitur in exilium hic; istius bona filio regio ce-
 dunt; mulctatur pecuniaria luitione alius, in euen-
 sustollitur legibus humanis alius? Quare iubetur so-
 ge Moyhis excedere castris ad vesperam vsque alter
 alter donec conualuerit? Quamobrem, impotes vana
 crimen pessimum, iubetur verberari solum: cum vno
 te aliena machans lapidibus obrui? in Dentecoro-
 mio, cap. 22.

Quorsum Christus Matth. 10. differens de ijs qui
 suscipere nollent Apostolos, & eorum sermos vno
 re dicit: *Amen dico vobis, tolerabilius erit terra Sodomorum
 & Gomorrhæorum in die iudicij, quam illi contumaci*
 Matt. 5. Quorsum discrimen ponit interitum in-
 terne delitiscentem in fratrem, & eam quæ aliquo
 sono & signo indignationis prodit; & eam quæ iur-
 rijs & opprobrijs euidenter erumpit? Cur vapulatur
 crius seruus sciens voluntatem Domini, & non faciens,
 quam qui inscius peccat? Luc. 12.

4. *Matt. 12. vt quid peccata in Spiritum sanctum dicitur
 Dominus irremissibilia; in filium verò patrata, remissi-
 sibilis?*

Ioan. 19. Ipse Christus apertissime testatur peccata

tem Judæ & afinium eius enormius peccato Pilati
Qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Maius pec-
catum, ait, ergo non omnia æqualia, ubi maius, mi-
nusa creperitur.

Matt. 22. Interrogatus à legisperito de maximo le-
gis mandato, quare non respondit paria omnia; sed de
amore Deo debito dixit, *Hoc est mandatum magnum in
lege.* Si maximum, ergo cætera inferiora. Si mandata
alia sunt alijs maiora; peccata in maiora patrata, e-
runt atrociora alijs, ut fileam nunc peccatorum ob-
iecta, iacturamque maiorem & minorem quam infe-
runt.

1. Ioan. 5. Dicit S. Joannes esse peccata ad mortem;
& peccata non ad mortem. Afferunt Theologi circum-
stantijs aggravari, minuique peccata; aliquando spe-
ciem immutari: adeoque sedulo observandum. *Quis,*
quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando? Id deno-
tat regio longinqua in quam profectus est prodigus,
nimirum, quod graviter & frequenter offendet.

14. Sit satis de istis. Jam veniamus ad inexplicabilem
iacturam, quam fecit peccator in regione ista. Quid
aliud proferam accidisse ipsi, ut unico verbo rem in ex-
plicabilem absorbeam, quam exitium? Si ait prophe-
ta. *Dicite iusto quoniam benè.* inferendum à contra-
rio, *Dicite iniusto, quoniam malè.* Malos malè per-
det.

Osee 9. *Ve eis, cum recessero ab eis.*

Ierem. 17. *Omnes, qui te dereliquerunt confundentur,*
recedentes à te, in terra sribentur.

Pl. 72. *Qui elongant se à te peribunt: perdidisti omnes*
qui fornicantur abs te.

Pl. 118. *Longe à peccatoribus salus, quia iustificationes*
tuas non exquisierunt.

Recedens à summo bono impius, ut creata bona a-
damer, omnium bonorum suorū iacturam facit. *Dissi-*
pauit substantiam suā viuendo luxuriosè. Amittit primò
dona & ornamenta nature; retùditur intellectus acies,
procliuior sic voluntas ad lapsum quam alias unquā;
haud secus ac debilior corpore, citius labitur in
morbum,

D. Thom.
1. 2. q. 7. a.
3 in corp.
Recedens
à Deo
quid acci-
dat.
Isa. 3.
Matt. 21.

1.
Haymo.

2. morbum, firmiter constituto: ipsi deperit plurimum
Ezech. 18 habitatis naturalis ad bonum: deinde acquisita bo-
 Quod pec- na omnia; cedunt fisco regio cuncta. Si auerit; pro-
 cator mo- stus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem secundum omnes
 ritur in abominaciones quas operari solet impius, nunquid non
 culpa, & Omnes iustitia eius quas fecerat non recordabor
 iustitia spoliatur omnimoda iustitia; exiit innoceus ho-
 spoliatur la, quam sibi paulatim texuerat virtuti studio.
 & quod *Ezech. 33. Iustitia iusti non liberabit, in qua cecipit
 prima sto peccaverit.*
 la sit ve- *Eccl. 9. Qui in vno peccaverit, multa bona perdit.*
 stis inno- *Iacobi 2. Qui in vno deliquerit, factus est emansus
 centia, & reus.*
 alia eius-
 modi vide
apud Gre- Amplius; non supersunt ipsi in posterum facultates
gor l. 12. quibus se æternum sustentet. Desudet, labores, vni-
moral. c. nem moueat lapidem eius conditionis factus, nihil
 15. efficiet ad vitam æternam: imò à seipso nequit elin-
 3. bonam cogitationem, ait S. Paulus. Præterea, non
 2 *Cor. 3.* qui opem ferat. O miserandam inopiam! Nāq̄
 priuatur communione, suffragijs sanctorum, com-
 muniū honorum; id est; non communicat peccatis
 omnibus bonis præteritis, præsentibus, futuris
 quam in Ecclesia vniuersali opera, studioque bono-
 rum; qui pridem iure optimo dixisset: *Participa-
 sum omnium timentium te, & custodientium mandata
 tua. O iacturam! O prædiuitem substantiam con-
 etam! Quo naturam amittit; nec hominem, nisi hanc
 specie refert. Vt iumentum factus sum apud te. Corpe
 5. ratum est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.*
Pf. 72. *Pf. 48.* *Pf. 31.* *Heb. 10.* *Virg. 4.* *Eneid.*
 6. *De anti-* *quis visi-* *sata pec-*
 7. *ata pec-*

Non hos quæsitum munus in vsu.
 Amittit gratiam Dei, rem preciosam: vti que que-
 nisi sanguinis Iesu Christi pretio acquiri potuit.
 mittit vitam æternam, nec ipsum præterquam
 æterna subeunda manet. Quæ iactura huic compo-

tanda, dicetis? Iactura annuli * Polycratis Regis Sa-
miorum? vnionis Cleopatraz? Adiamantes famosissi-
mi diadematis Francici? Quanta sit iactura animæ,
luculenter Christus, nihili æstimans quæstum aut ia-
cturam orbis vniuersi ad animæ perditionem.

Matth. 16. *Quid enim prodest homini si vniuersum
mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patia-
tur?* Iacturam sui ipsius pati! Dei patris! Iesu Christi,
amanatissimi; pro quo triduo amissa Beatissima vir-
go acerrimos perpessa est dolores? ipsius Virginis
Mariæ, dulcissimæ parentis nostræ. Ego mater pulchra
dilectionis! Angelorum confratrum! Intercessionum
beatorum omnium, necnon iustorum viuentium! fa-
uorem creaturarum cunctarum! *Pugnabit cum eo orbis
terrarum contra insensatos. Si Deus contra nos, quis pro
nobis? Etsi sed irato quis te mihi posset amicus?*

O substantiam! O iacturam, defendendam fustotibus
lachrymis, quam vnquam Jeremias vastationem, &
populationem charissimæ Ierusalem, secundum S.
Chrysostr. parænchi 1. ad Theodorum monachum lap-
sum, deflerit.

D. Augustinus serm. 41. de sanctis: *Non sunt in te
Christiana pietatis viscera, si lugens corpus à quo recessit a-
nima: animam verò à qua recessit Deus non lugens.*

Vide Chrysostr. tomo 3. homil. 41. in Acta Apostol.
de incommodis animæ infinitis à peccato: Lauren-
tium Iustin. de spirit. animæ interitu, iater medium ac
finem operum.

Accidit ingens illud damnum peccanti mortali-
ter. Si offendent homo crapula: est enim & hæc vita
luxuriosa: particularem experitur iacturam corpus: si
carnis incontinentia, quæ comprehenditur quoque
sub viuendo luxuriosè: & corpus, & anima & facul-
tates specialius damna patiuntur. Porro animam
excæcari, hebetarique peccato carnis, quod La-
tinus noster textus in sinuare videtur peculiariter, hæc
lexi, viuendo luxuriosè, vbique prædicet scriptura sacræ
sapientum tam Catholicorum, quam paganorum
volumina redundant; proclamant experientia.

Dd

3. Rega

cari offi-
gie men-
onem
facte Ioh-
nes Grise.
serm. de
prod p. 1.
littera a
* Srabo l.
14. Et Ci-
cero l. 5. de
fin. b.
Luc. 3.
8.
Eccl. 14.
Sap. 5.
Rom. 8.
Ouid 2.
Trist. ad
Casarott.

3 Reg. 11. *Depravatum est cor Salomonis, alioquin
entis, per mulieres.*

Eccl. 19. *Vinum, & mulieres, apostatave faciunt
entes.*

Rom. 1. *Tradidit illos, scilicet Philosophos, ven
nis mancipia, in reprobum sensum.*

Gen. 19. *Sodomita ante ostium domus Loti
percessi. Allegoria.*

2. Reg. 12. *Dauid alioquin Propheta, recenti pe
to adulterij excæcatus, non vidit hamum patris
Nathan.*

Claudianus: *Luxuries, prädulce malum, quod
semper.*

Corporis arbitrijs, hebetat caligine sensum.

Theologi, vno ore omnes. Nam ponunt cæcitate
mentis, præcipitationem, & vt loquuntur, incordi
rationem &c. inter filias luxuriæ; quod hinc et pa
rimum nascantur. Hæc enim passio omnium
mentissima, occupat partem animæ inferiori
appetendam procurandamque Venerorum delib
tionem: illa vicissim ad eò trahit ac cogit super
sibi valde cognatam, quasique vim tantam refert,
non sinat illam vltimum, ac debitum finem
neque vias ad eum ingredi.

Cicero in Catone Maiore Archyta Tarentino
ba sic refert: *Nullam capit aliorum pestem, quam
voluptatem hominibus à natura datam. Et paulo
In voluptatis regno virtus consistere non potest. Quod
nihil tam detestabile, tamque vestiferum quam voluptas
Si quidem cum maior est & longior, omne animi
extinguit*

Aristotel. l. 2. *Ethic.* dicit ab actu venerorum
nem absorberi.

Idem 6. *Ethic.* ait impossibile esse aliquem
venero speculari seu intelligere.

Idem in Rhet. l. 2. c. 23. *Apud Euripidem Heracles
Venerem: Nomen tibi quoque recte inditum: Dicitur
amentia præfecta.*

Idco fortassis perspicaces antiqui finxerunt Ven

tem deventis præsidentem, & amoris simulachrum pinxerunt puerum caecum, obnupto capitulo? Quis dubitet?

Humanam mentem libidine carnis excacari facile crediderimus, si pariter persuasum habemus ab eius contrario argutiorum, acutiorum reddi. Nunquam conubij nexu irretiti Vates, oculorum acie antecelluerunt ceteris, sublimiora prænuntiaverunt, apertius ceteris disseruerunt, Prophetarum quis euidens de Christo variatus est Daniele, caelibe perpetui Capite 9. exprimit annum quo nasciturus erat Christus, quo anno moriturus pro salute mundi.

Post hebdomadam sexaginta duas occidetur Christus. Idem cœlesti orbis chronographus (Philostratus dicitur S. Hieronymo) prædicat quanto tempore cessabit sacrificium & hostia sub mundi finem. Idem tanta vi ingenij pollebat, ut exponat non solum significacionem somniorum iam narratorum, uti Iosephi visiones Pharaonis quondam, sed etiam Nabuchodonosor somnium refert, deinde quid præcedat exponit. Ed. Gen. 41. Dan. 44.

elebra autem etiam conuincit, seruitur, & aperit astu meretricium eruentemque senam dolosorum in Susannam. Quid non? Casto corporis mentisque dolo miratulos illos reuelatque characteres in peccatis Dei hominumque exaratos prælegebat. S. Iohannes Baptista, celebs indice demonstrat, quæ non nisi procul

aspiciebant ceteri. *Ecco agnus Dei.* S. Iohannes Evangelista continentissimus, atque ipse continentia Iesu Christo, sacratissimæ Virginis Mariæ custos, quam subtilem, celsamque nobis rexit Apocalypsim, quæ, testante S. Hieronymo, tot habet sacramenta quot verba. In cuius verbis singulis multiplices latent sententiæ?

Acutis continentia ingenium? Retundit, hebetatque aciem incontinentia. Quis verò ambigat etiam memoriam obubiliari lasciuia, quæ utique humorem cerebri eius seipsum penitus absorbit, nobis causam naturalem, quam malo, Doctioribus scripto relictam, quam plebeis vulgariter haud sine pudore propalam.

Epist. ad Pauli num de omnibus hist. disto lib. Dan. 2. Gen. 41. Dan. 44.

Nam ut *Aristoteles problem. sect. 10. quest. 36. ut. lo-*
men labi per spinam è cerebro videtur. Quod me-
bere, si cui videatur indecorum, damnetur D. *Am-
sius*, qui hoc ipsum scripsit l. 4. *Hexam. cap. 9. in fine*
uo 4.

Rescindi quoque voluntatis libertatem quis
aduertat? Enimvero qui voluptati studet (ut an-
crates disputans cum Eutimide) & effrazit corporis
cupidini satisfactum cupit: exequi nequit amore ve-
luptatum irretitus, quæ ipse iudicat bona. Neque
interesse non conceditur, qui vxorem duxerat; can-
batur in Euangelio: *vxorem duxi, & idco non possim*
venire. Vltus vertitur in naturam; quam si exoptata
recurret ipsa. *Non quod volo hoc ago*. Eiusmodi
proci venustuli serui sunt & famuli: cuiusmodi
se profitentur, amasias adpellitando magistras & do-
mainas

Cicero parad. 4. *Vocat mulier: veniendum. Postea*
Dandum. Eijcit: Abeyndum. Liberne Hercules, eus-
so, qui puellis permixtus cum sua Deianira *dona per-*
trahabat; prout ipsi ignominiosè exprobrabatur

Quintus Curtius lib. 5. Solutusne Alexander Rex
seruus, qui decreto pellicis Thaidis flammis traditus
Persopolim, Rex incendiarius factus primus? *Postea*
mulier? Dandum est.

3. Reg. 11. Expeditus Salomon, plurima idolis fana cre-
3. Reg. 18. ens, ipse scortorum idololatra factus? Immunis à be-
6. 19. uitate Achab, qui consilio Iesabel exquisitis erudi-
4. Reg. 3. bat tormentis Prophetas Domini? Libertus Rex Iora-
Adars. 6. Ioram, qui vxoris Athaliae suasu sexcentis se inuoluit
sceleribus? Sibine relictus Herodes incestuosus, qui
Herodiadi suæ placere studens curiæ Ecclesiasticæ
insontis caput humeris auferri præcepit, ipsiusque
exulis inferri; quod Regis crimina execrans lumina
claudebat, lugebatque nefandum incestum non lo-
chrymis, sed cruoris riuulis? Haud ita que libera
manet voluptatibus dediti voluntas. *Diffugiunt in*
stantiam suam, id est, liberum arbitrium, *et inuoluntate*
luxuriosè, O scelus! O luxuriam! O Charybidei ro-

Enc. 4.
Rom. 7.

racem, omnes animæ facultates, quin & corporis si- *Aeneid.*
 mulgulosè vorantem, abligurientemque! Nun- *a sect. 10.*
 quam finis, si pedem intulero malorum labyrintho, *prob. q. 5. 6.*
 quæ infert corpori incontinentia. Nec enim mem- *b. sect. 4.*
 brum tam turpe, magnum, paruum corpori est, quod *probl. q. 10.*
 non experiatur peccato isto substantiam suam, id est *c. libid. q.*
 omnem virtutem enervari. Caligant scortatorum *19.*
 oculi, nutat ad instar arundinis caput cerebro va- *d lib. de*
 epum, & extenuatum: *Et mollis flamma medullas. diuturnis-*
 Hinc vertigines capitis a Decidunt capilli, uti ab at- *tate &*
 boribus brumali cælo folia subtracto humoris ali- *brevitate*
 mento: b desedent oculi: palpebræ nudantur: caligā- *vite post*
 tes oculi, sus deque limbis circumducuntur cocci *medium*
 nis: a facies rugescit, aridior testa: senescit citius (vbi *l. 7. ani-*
 notat e S Joannes Chryostomus annosam virginem, *mal. c. 1.*
 quadraginta, quinquagintaue annos natam, oppo- *e Chryst.*
 nere posse speciem speciei corruptæ, multo iunioris) *tract.*
 vultus pallentes, plumbeum, luridum croceumue in- *Quod va-*
 duunt colorem: redolent hircum ora: vacillant dero- *gularis*
 si, putresque dentes: raucescit vox: semi-erosus pro- *foemine*
 fiat nasus: svacillant pedes, manusque: distorquetur *viris coha-*
 ex: laco venter: languet stomachus: splea tostus cer- *bisent.*
 nitur; prout ex hanatome eiusmodi passione affecto *f. Senec. 6.*
 rum, comprobatum est: instrumentum, & organum *pist. 24.*
 sceleris, meritò lue venerea infectum; Deo & natu- *ad Lucill:*
 ra illud vindicantibus pœna eruenta, qualem notat g. Lau- *naus in-*
 D. Thomas: denique diffluit totum corpus; i imbe- *neus in-*
 cillum, h mollius cera, & penè exanime, ait s. Joan- *theat. l. 3.*
 nes Chryostomus. *Venus enervat vires,* ait quidam, h. D. Th. *l. 3. sent. d.*
 vix ossibus hœrens quandoque. Tota denique actio *l. 3. q. 5. a. 1.*
 & scœna Venerea, aliud est nihil quam epilepsus, mor- *Et Arist.*
 bus regius, sine Hercules, morbus comitialis, ex *l. 15. de anî*
 sententia Hippocratis. Ipsi denique immodera- *l. 15. de anî*
 tus cogitatus huius delicti, morbosum efficit, sicut *mal. aiîs*

Dd 3 legi multum

cecunt accidere, ut sanguinem loco seminis emittat. Aiunt medicò *legi multum*
 unam animæ pollutionem quadragesies tanto sanguine æquivalere *legi multum*
 D: Gallico morbo & Guaiaci medicina librum unum scripsit. Vir- *legi multum*
 chus de Hutten. eques Germanus i Arist. de gener. anim. c. 18: *legi multum*
 k. Chryl. Hom. Quod nemo læditur nisi à seipso. l. Gell. b. 19. n. 6. a. *legi multum*

2. Reg 13. legitur de Ammon depereunte sororem Thamar.

Arist. 1.7. Ethic. Concupiscentia Venereorum mutata corpus immutant, & in sanias faciunt.

Quid, quod præter præfata incommoda, cum fata infallibiliter acceleret Plutarchus tom. 1. Moral. tractatu de sanitate tuenda. Nouerant principes sapienter statuentes tuendæ sanitati regulas tres potissimum: mirum, refici, præter facultatem: laborare ad habitudinem, comparcere ei, quam S. Cyrillus scortatorum monēs, dicit, digestissimā medullam: Ratio est, pro libidinem enim calor naturalis, ciborum coquina remittitur & infirmatur: sequitur pectoris cruditas, humorum indigestorum, noxiarumque redundantiæ: hinc ægritudo, demum interitus. Dicit quoque Albes-

Alb. mag. l. 23. de animal.

tus Magus omne animal frequenter coiens, bona vitæ; probat exemplo passerum, ad summum annu tres viuentium; qui fortè vigesies vna hora coeunt. Optimè quadrat hoc loco: Generatio vnius est corruptio alterius.

Clemens Alexand. l. 2. Pedag Homo ex homine nascitur & euellitur ... totus homo per examinationem carnis abstrahitur.

Vade tam cito fractus enervatus, senex factus salomon: Hem, scortatorem! Omnem substantiam suam, vti prodigus aoster, concoxerat, viuendo luxurians, congestis Reginis, & concubinis plurimis. Tot alia non habet firmamentum, tot in litore non sunt mœnæ, quot mala inuehit, præter extremam inopiam, amara illa voluptas.

Quid Quod lepores in Atho tot sunt in amore dolores. Quod iuuat, exiguum est, aiebat, qui ad hocce negotium sepiusculè diuerterat. Optimè, mira artificiosaque breuitate dixit, quicumque author horum versuum: Femina corpus, opes, animam, vim, lumina, uocem

Versus a: cem

Corpus	opes	animam	vim	lumina	vocem
Polluit	annihilat	necat	cripuit	orbat	accubat

Aliter:

Corpus, opes, animam, consortia, fœdera, famam,
 Debilitat, perdit, necat, odit, destruit, aufert.

Corpus	opes	animam	consortia	fœdera	famam
debilitat	perdit	necat	odit	destruit	aufert.

Optimè S. Paulus 1. Cor. 6. *Qui fornicatur, in corpore suum peccat.*

Quocirca extollo maximè opere artificium Euangelista, quin spiritus sancti, vñ nomine Græco ἀρσῆσ, quod denotat mæchum: amplius verò versionem nostram communem, quæ habet *luxuriôsè*, qua dictione signatur præcipuè exitialis scortatio; quam interpretationem Syriacam, quæ vertit *profusè*. Vatablus quoque, in noua versione retinuit aduerbium *luxuriôsè*, quod in incontinentiam potissimum facultates cunctas prodegerit prodigus: Hæc enim corpus & animam miserorum peccatorum præ cæteris vitij perdit. Deinde, adaptatur propius textus omnigenis peccatoribus; idololatræ, fornicarijs spiritualibus, nec non hæreticis. Animum incescit hoc loco libido differendi de bono famæ, & honoris, quod hoc peccato, magis quam alio omni dissipamus: *Inclinasti femora tua mulieribus, dedisti maculam in gloria tua*: itidem obseruandi per transennam cum erudito Ianfenio, cur peccatores omnes dici queant luxuriôsè & fornicarij: *Perdidisti omnes qui fornicantur abste*: vitæ que Deus sit nobis sponsus fidelis: *Desponsabo te mihi in fide*; vt nobiliterur anima coniugio isto: vt Deus zeletur animas nostras; *Ego Dominus & zelotes*: vt peccatum aliud est nihil quam concubinatus, imò coram Deo exercitus. *Peccatum quasi pellicatum dicas*, in fide doctissimus Musso, Italorum decus: vt creaturæ sunt amara & pellices peccatoris omnis: vt nuntij & lenones sunt mundus, dæmon, & vera Diptas, antiqua leno, sensualitas nostra: *Quam concubinatus ille sit Deo inuisus*: de his omnibus discurrere auct animus, ni patientia, humanitateque vestra abuti vereretur; nec sui memoriam reficente.

Eccl 49.
 Vide Gre.
 l. 1. moral.
 Arist in
 prob. Gell
 l. 19. noct.
 c. 2.
 Cur hoc
 vitium
 maximè
 hominè
 infamet.
 Ose. 2.
 Exo. 10.
 Conc. fe-
 dom. 5. in
 Quadrag.
 p. 3. in fi-
 ne.

Dd 4

prodi

prodigi idololatriæ, progredi vigerent. Respicimus
liquantulum.

CONCIO DECIMA QVINTA

vulgata. 3. 13. Et non post multos dies congregatis omnibus
adolescentior filius profectus est in regionem lon-
ginquam; & ibi dissipavit substantiam suam in
do luxuriosè.

Græca. 3. 13. μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἀπὸ
δυνάτεω υἱὸς, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν,
ἐκεῖ διεσκόπησεν τὸν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.

Syriaca. 3. 13. Paucis autem post diebus collegit filius ille
nior quæcunque ad se peruenerant. & profectus est
in regionem longinquam, illic dilapidavit substan-
tiam suam dum profuse viueret.

ARGVMENTVM.

1. *Ista conuenire optime Idololatriæ. 2. Similitudinem
hæreticis.*

HAud miremini, Audisores, si dixerò, hanc par-
tem Euangelij nostri, *Et non post multos dies* &c.
applicabilem populo Gentili idololatriæ: litteræ
nim ipsa, non coacta, non contorta, se applicat. Eni-
uerdè illa, *Et non post multos dies* &c. indicant idolola-
cultum citissimè assurrexisse. Namque non dudum à
diluuio, annis circiter ducentis quadraginta novem,
vel circiter, deficiens Ninus à vera religione fœderis
dolum Beli soceri. Citius adhuc: Janus liquidè filius
Iaphet in Diuorū numerū retulit Saturnū. Adhuc citi-
rius; Maledictus etenim Cham Chanæorū pater
mox post diluuiū idola coluit. *Et nō post multos dies*. Si
superius, adhuc, ante diluuium liber eius originē de-
ducere, temporibus Enos per Jabet & Tubal proci-
nos fratricidæ Cain pullulauit idololatria. Optime
No

*Et nō post
multos
dies.
Vide supe-
riora.*